

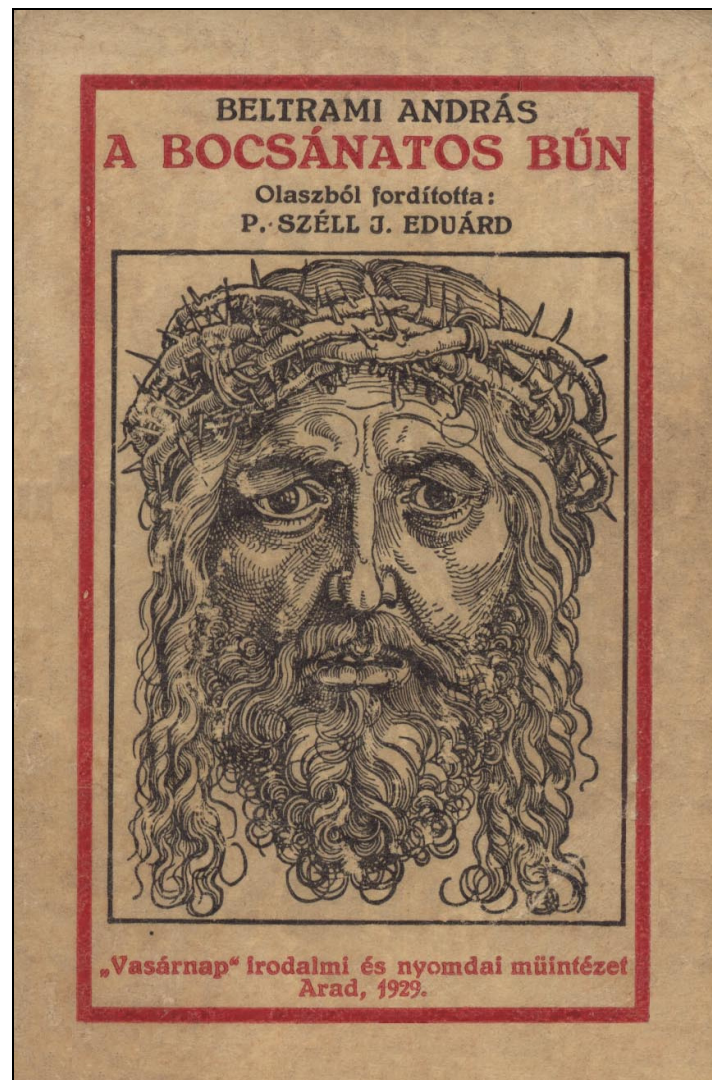
Beltrami András

A bocsánatos bűn

(Megfontolások és példák)

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Beltrami András
szalézi áldozópap
A bocsánatos bűn
(Megfontolások és példák)

Olaszból fordította
P. Széll J. Eduárd O. M. C.

Nihil obstat.
P. Pelbartus Fodor O. F. M.
censor dioecesanus.

Nr. 1199.
Imprimatur.
Albae Iuliae, die 26 Martii 1929.
P. † H.
Gustavus Carolus
Episcopus Transsylvaniensis.

Nr, 35– 1929.
Imprimatur
Aradini, die 15. Aprilie 1929.
P. Bonaventura Pazsitny O. M. C.
Commissarius et Delegatus Generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1929-ben jelent meg Aradon, a „Vasárnap” irodalmi és nyomdai műintézet kiadásában.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	4
1. fejezet.....	4
2. fejezet.....	5
3. fejezet.....	7
4. fejezet.....	9
5. fejezet.....	11
6. fejezet.....	13
7. fejezet.....	15
8. fejezet.....	19
9. fejezet.....	23
10. fejezet.....	28
11. fejezet.....	30

Előszó

Úgy hiszem nem tévedek, ha azt állítom, hogy ennek a könyvecskének szerzőjét az a nemes intenció vezérelte, hogy a jóra törekvő lelkeket némiképpen előre segítse szent céljuk elérésében. Ez az intenció ösztökélt engem is arra, hogy a könyvecskét magyar nyelvre átültessem. Szeretettel ajánlom a jóakarátú embereknek, akik őszintén iparkodnak előrehaladni a lelki életben.

Kézdivásárhely, 1929. márc. 10-én.

A Fordító

1. fejezet

Téves felfogások. – A szentek véleményei. – Inkább meghalni, mint hazudni

Be kell vallanunk, hogy általánosságban az emberek nagyon tévesen vélekednek a bocsánatos bűnről és ez a tény elégséges ahhoz, hogy a lelki életben való haladás elé leküzdhetetlen akadályokat gördítsen. Sokszor ugyanis úgy gondoljuk, hogy a bocsánatos bűn nem is olyan nagy baj és szinte feljogosítva érezzük magunkat arra, hogy nap mint nap minden lelkiismeretfurdalás nélkül elkövessük, nem gondolva a förtelmességre, amit magában hordoz, a szomorú következményekre, amiket maga után von és a kikerülhetetlen igazságos büntetésre, amit az örök igazság részéről ránk zúdít. – „Oh, hiszen csak kicsi hiba, kicsi bűn – mondjuk, ha nem is szóval, de cselekedettel – ez csak egy tökéletlenség, gyarlóság, amit könnyen lemoshatunk akár a szentelt víz, akár a keresztvetés vagy egy rövid fohász által. Azután nem is helyes, ha az ember annyira szörszálhasogató. Hiszen tudjuk, hogy az ilyen kicsi dolgokat meg sem kell gyónni és nem is rabolnak meg minket az Isten kegyelmétől. Szépen is néznék ki, ha minden kicsi hazugságtól óvakodnom kellene, ha nem mulathatnék néha másokon, ha kerülnöm kellene még a torkosságot is. Hová jutnék! Hiszen akkor állandóan rettegennem kellene és idővel vagy búskomorra vagy skrupolistává válnék.”

De nem így okoskodtak a szentek, akik a dolgot a mennyei Világosság szemüvegén keresztül szemlélték. Ők mindenkor a legnagyobb borzalommal voltak eltelve a bocsánatos bűn iránt, kíméletlen harcot vívtak ellene és készek voltak inkább bármilyen szenvedést elviselni, mint a legkisebb bűnt elkövetni. Figyeljük csak meg azt a csodálatosan zengő harmóniát, amely az ő életükből visszatükröződik, és amely az isteni igazságosság és jóságnak oly bensőséges hódolatul szolgál, de amely egyúttal olyan félremagyarázhatatlan ellentétet képez a mi furcsa felfogásunkkal és viselkedésünkkel. – „Inkább, elégek a máglyán – mondja Szent Ödön – semhogy öntudatosan elkövessem a legcsekélyebb bűnt is az én uram Istenem ellen.” Hasonló határozott állásfoglalást találunk a bájos Liguria szülőtténél, Genuai Szent Katalinnál, aki egy alkalommal a végtelen sötét óceánt szemlélve, összehasonlítja azt a pokol tüztengerével, amely az elkárhozottakat elnyeli. Azután – ami kizárólagos sajátossága a szenteknek, akik mindenütt szeretetüknek tárgyát látják – felemelkedik Istenhez, belemélyed annak végtelen tenger-jóságába, elgondolja azt a sok-sok jótéteményt, amit az emberiség tőle kapott és a bűnnek gonoszságát, amivel az ember visszafizet neki. Akkor a fájdalomtól egészen magán kívül felkiált: – „Én Istenem, a legkisebb bűn elkerülése végett is kész volnék belevetni magam a legborzalmasabb lángtengerbe és ott maradni inkább örökre, semmint onnan kijönni a bűn elkövetése árán.”

És a szeráfikus lelkű Szienai Szent Katalin egyik látomása után, amelyben alkalma nyílt megtekinteni egy isteni kegyelemmel felruházott lélek szépségét és egy bűn állapotában levőnek rútságát, ezt írja: „Ha a természeténél fogva halhatatlan lélek mégis el tudna

pusztulni, egyetlen egy bocsánatos bűnnek látása elegendő volna ahhoz, hogy a szépségétől megfosztott lelket megölje.”

A nagy Loyolai Ignác gyakran ezeket mondta tanítványainak: „Aki szereti és félti lelkének tisztaságát, annak zavarba kell jönnie Isten előtt a legcsekélyebb bűn miatt is, ha megfontolja, hogy az az Isten, aki ellen elköveti, végtelen tökéletességű és hogy ennél fogva a bűn is, amelyet ellene elkövetünk, végtelen gonoszságot rejt magában”.

Ezen szent elvektől áthatva, Rodriguez Szent Alfonz, aki sokáig kapunyitója volt zárdájának, gyakran elmondta ezt a megható és hősies imát, amely oly nagyszerű visszhangra talál mindazon törekvő lelkekben, amelyek hűségesen szolgálják Isten dicsőségét: „Én Uram Istenem! Inkább elszenvedem a pokol összes kínjait, minthogy Téged a legkisebb bocsánatos bűnnel megbántsalak!”

Az egyháztörténetemben több ízben találkozunk hősllekű emberekkel, akik életüket megválthaták volna egy kicsi hazugsággal vagy egy másik bocsánatos bűnnel, de inkább önként a halálba mentek, semhogy azt megtegyék. Mindenki ismeri annak a szentnek az esetét, akit a császár halálra kerestetett. Amikor késő este a katonák bekopogtattak hozzá, a legnagyobb szívéllyességgel fogadta, a legjobb ételekkel vendégelte meg őket, sőt éjjeli szállást is adott nekik. Reggel azután a katonák megkérdezték tőle, vajon nem ismer-e egy bizonyos keresztény embert, aki nem él a birodalom törvényei szerint és akit ezért a császár halálra ítél? A szent egy pillanatig sem habozott, hanem bevallotta, hogy ő maga az a bizonyos keresztény és kijelentette nekik, hogy kész azonnal követni őket. A katonák erre zavarba jöttek, és hogy a sok szívességet meghálálják, azt tanácsoltak neki, hogy szökjék meg és mitől se féljen, mert ők azt fogják jelenteni uruknak, hogy nem találták meg. De a szent, hogy ne adjon a katonáknak alkalmat a hazugságra, jóakaró tanácsukat visszautasította és hősies lelküllettel ment neki a biztos vértanúhalálnak.

Így okoskodtak és így cselekedtek a szentek. Vajon kinek van igaza, a világnak-e, vagy ezen hősöknek, akik hűséges követői voltak Krisztus evangéliumának? Nekünk-e, akik a dolgokat a világ szemüvegén keresztül mérlegeljük, vagy nekik, akik az isteni világosság sugarán keresztül szemlélték? Nekünk-e, akik rövidlátó szemeinkkel csak a földet és annak hitvány, mulandó kincseit látjuk, vagy pedig nekik, akik éles sasszemekkel az örök hazát és annak végnélküli örömeit tartották szem előtt?

Ezekre a kérdésekre akarunk válaszolni a következő fejezetekben.

2. fejezet

Lelki öngyilkosság és lelki poklosság. – Egy uralkodó híres válasza. – Bátorság! a betegség kisebb dolog, mint egy bocsánatos bűn. – Inkább a halált, mint a bűnt

Mi a halálos bűn? A lélek halála és sírgödre. Aki elköveti, megfosztja magát a megszentelő malasztól, megöli a lelkét, szemfödöt terít rá és a sírba teszi azt. És ha a töredelmes bűnbánattal újra fel nem támasztja, menthetetlenül elmerül a pokol örökké tartó tüzes sírgödreben. Egy szóval a halálos bűn nem egyéb, mint lelki öngyilkosság.

Mi a bocsánatos bűn? Lelkünk betegsége és poklossága, amely rúttá, utálatossá teszi azt. A bocsánatos bűn nem öli meg a lelket és nem is fosztja meg az Isten kegyelmétől, de mégis megsérti, mély sebeket vág rajta, és undok fekélyekkel borítja el. És valamint a betegség, amit nem gyógyítunk, a halálhoz vezet, úgy a bocsánatos bűn is, ha attól nem igyekszünk megszabadulni, lassankint a lelki halálra, a súlyos bűnre visz minket. Oh, ha mi úgy éreznők a lelki bajok súlyai is, mint az anyagi károkat, ha annyi érzékünk volna az örökkévalóság iránt is, mint az ideigtartó és csalóka földi javak iránt, akkor bizonyára más felfogásunk volna

a bűnről, az Isten megsértéséről.¹ Mennyit aggódunk testi egészségünkért és mennyire nem törődünk lelkünk egészségével! Alig, hogy egy kis hűlést vagy lázat érzünk, azonnal orvoshoz futunk gyógyulásért, felmentetjük magunkat a bőjtök alól, faképnél hagyunk minden munkát és felforgatjuk a fél világot. Ellenben ha megtörténik, hogy bűnbe esünk, akkor könnyedén vállainkat vonogatjuk, a nemtörődömség kényelmébe helyezkedünk és könnyelműen engedjük, nézzük hogy a lelkünk hervadjon, erőtlenedjen. Nincs gondunk arra a sok és könnyen elérhető gyógyszerre, amelyeket a mi Urunk az ő szentséges vérének keserves árán szerzett nekünk a Golgota hegyén.

Egy alkalommal Szent Lajos, a dicső francia király, a bűn förtelmességéről beszélgetett egyik udvari tisztjével, akitől a társalgás folyamán azt kérdezte, hogy a kettő közül melyiket választaná inkább: a bűnt vagy a poklosságot? És a tiszt, aki bizonyára többet értett a fegyverforgatáshoz és a háborúviseléshez, mint a valláshoz, ezt a badar feleletet adta: „Inkább választanám harmincszor a bűnt, mint egyszer a poklosságot.” – „Én pedig– szolt a nagylelkű uralkodó – százszor inkább a poklosságot választanám, mint egyetlen egyszer a bűnt.”

Első tekintetre ez a felelet olyan fenségesnek, rendkívülinek és hősiesnek tűnhetnek fel, amilyent csak a szentektől várunk. Azonban nagyon tévedünk. Mert így kellene érezni minden embernek, minden vallásos léleknek és második természetévé kellene válnia mindazoknak, akik hisznek az égből alászállott és a bűneinkért két lator között a szegény fáján meghalt Úr Istenünkben.

A középkorban nagyon gyakori volt Európában a poklosság borzalmas betegsége, amit a keresztesek hoztak magukkal a keletről. Sok helyen kórházakat építettek, ahol az ilyen szerencsétlen betegeket összegyűjtötték. És csodálatos dolog! Voltak abban az időben olyanok, akik az Istentől könyörögve kérték ezt a förtelmes betegséget, hogy azáltal bűneiket levezeléjék.² Ezeknek igazán helyes fogalmuk volt a bűnről és az Isten megsértéséről, ezekről valóban elmondhatjuk, hogy az ideigtartó és az örök szerencsétlenségeket az Evangélium mérlegén keresztül szemlélték.

Ismerek egy szerzetes papot, akit az Isten hosszú és kínzó betegséggel látogatott meg, amely öt nap-nap után közelebb viszi a sírhoz. Testileg-lelkileg kimondhatatlanul sokat szenved. Magasztos pályájának kezdetén volt még és azt a reményt táplálta lelkében, hogy egykor sokat fog dolgozni az Úr szőlőjében és sok lelket fog megmenteni a mennyország részére, amikor hirtelen az Úr lassú sorvadást bocsátott reá, amely magasratörő ambícióit egy csapásra tönkre tette. Vigasztalan óráiban, azokban a nehéz pillanatokban, amikor nyomasztó betegsége teljes súlyával reánehezedik, és amikor lázadó emberi természete visszasíratja azt a sok szép füstbement tervet, akkor így okoskodik: – „Micsoda az én betegségem? Tegyük fel, hogy ez a betegség, amely kezdődött hat évvel ezelőtt, eltart még száz évig. Végül is mi az? Még mindig kisebb szerencsétlenség egy bocsánatos bűnnél. Sokkal inkább keserű könnyeket kellene hullatnom a legcsekélyebb bűnömért is, mint visszasírni az elvesztett egészségemet. Föl a fővel tehát! nem vagy te szerencsétlen, mert sokkal szerencsétlenebb az, aki megbántja az Istent”. És ez a gondolat vigasztalja őt és édessé teszi szenvedését.³

Szávio Domonkos, a bájos ifjú, aki szép erényeivel olyan fenségesen beillatozta szalézi Szent Ferenc Oratóriumát, aki lelke tisztaságával örök kikeletet hirdetett, szívében hordozta ezt a nagyszerű jeligét: „Inkább a halált, mint a bűnt.” És Isten segítségével hú maradt.

¹ Krisztus Urunk sírva fakadt szeretett barátja, Lázár kriptájánál. A szentatyák egyöntetűen úgy magyarázzák ezt az esetet, hogy az Úr Jézus nem a halott fölött hullatta isteni könnyeit – hiszen annak percek múlva fel kellett támadnia – hanem a bűnös ember lelki halála fölött, amelynek Lázár csak képe volt.

² Montalambert: Histoire de Sainte Elisabeth de Hongrie. Chap. 25.

³ Nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy ez a pap, akiről itt szó van, maga a könyv szerzője. Amikor ezeket írta, bizonyára nem gondolta még, hogy hosszú szenvedéseinek végéhez oly közel áll. Nyugodjék békében! (A kiadó megjegyzése).

Mindazok, akik ismerték őt, egyhangúan azt mondják, hogy sohasem szennyezte be lelkének ártatlanságát a halálos bűn árnyékával, és merem állítani azt is, hogy teljes öntudattal még bocsánatos bünt sem követett el, legalább életének utolsó éveiben nem.

3. fejezet

A bocsánatos bűn a hit mérlegén. – Jézus arculütése a főpapok tanácskozásán. – A föld királya és az ég királya

Tegyük a bocsánatos bünt az örökkévalóság mérlegére. Mit látunk akkor? Azt, hogy a bocsánatos bűn rendbontás, amit akár gondolattal vagy szóval, akár cselekedettel vagy a jónak elmulasztásával követünk el az Úr törvénye ellen, de ami még sem olyan súlyos dolog, hogy minket az Isten kegyelmétől megfosszon. Végeredményben azonban megtaláljuk benne mindazt, ami a *valóságos bűn* lényegéhez tartozik, azaz Istent, aki parancsol és az embert, aki megtagadja az engedelmséget. Tehát nincs más különbség a halálos és a bocsánatos bűn között, mint az, hogy az egyik nagyobb, a másik kisebb, az egyiknél több az öntudat, a másiknál kevesebb, az egyiknél kifejezettebb a beleegyezés és nagyobb dologról van szó, a másiknál kevésbé kifejezett a beleegyezés és csak csekélyebb dolog körül forog. De bárhogy is van, a bocsánatos bűn mindig bizonyos háttérbe szorítása Isten akaratának az ember akaratával szemben és azért mindig *igazi megsértése az Istennek*. Ha összehasonlítjuk a halálos bűnnel, a bocsánatos bűn mindenesetre csekélység, de ha önmagában tekintjük, akkor látjuk, hogy *végtelen gonoszságot* rejt magában, mert végtelen felséget sértünk meg vele. Ha a földgolyót összehasonlítjuk a Nappal, a Szíriusszal, a Vénusszal vagy más főcsillaggal, látjuk, hogy az csak egy porszem a nagy világűrben, de ha magában véve csak a földet tekintjük, bizonyára nem tűnik fel csekélységnek, mert úgy az öt világrész a maga óriási hegyeivel, mint az öt óceán a maga rengeteg víztömegével szinte végtelen.

Meg kellene változtatni a bocsánatos elnevezést. Mert a mi fülünknek, amely hozzá van szokva a világ ferde felfogásaihoz, a bocsánatos bűn úgy tűnik fel, mintha egyenlő volna a semmivel, bűn és mégsem bűn. És mégis nagy sértés, amellyel mi, a földnek hitvány, rothadásra szánt és minden nyomorúsággal telített férgei megbántjuk azt az öröktől fogva létező Istent, aki egyetlen szavával fejünk fölé vonta az egeket és feldíszítette azokat csillogó gyöngyeivel, a csillagokkal. A végtelen Istent, aki egyetlen szavával előhívott minket a semmiből és ugyancsak egyetlen szavával vissza tudna minket taszítani – miközben őt bántalmazzuk – a semmibe. Helyezzük a mérleg egyik oldalára az embert összes nyomorúságaival és gyarlóságaival, a másik oldalra Istent az ő végtelen tökéletességével és akkor megértjük, hogy a bocsánatos bűn nem csekélység. A szentek a bocsánatos bünt a vállvonogatáshoz szokták hasonlítani, sőt az arculütéshez is, amivel az ember az ő Istenét illeti. A halálos bűnről pedig azt mondják, hogy az nem más, mint az Isten szívébe dőfött éles tőr, mert amennyiben tehetné, megtagadná, megölné és megsemmisítené a Teremtőt. És mi talán csekélységnek mondhatjuk a Krisztus Urunknak adott arcul ütést? Talán keserű könnyeket hullatunk, amikor a szent Evangéliumban ama pribék gonoszságáról olvastunk, aki a főpapi gyűlésen Kaifás előtt az isteni üdvözítőt arcul ütötte. Óh! pedig nagy okunk volna inkább megsiratnunk a bocsánatos bűneinket, amelyekkel sokkal nagyobb mértékben sértjük meg a mi édes Istenünket. Igen, sokkal nagyobb mértékben, mert az a poroszló nem ismerte Jézust, az Isten egyszülött fiát, mi pedig ismerjük és mégis megbántjuk.

Az udvari ember őrizkedik attól, hogy vállait vonogassa, amikor a király parancsokat oszt; mi pedig miért vonogatjuk oly könnyedén Isten előtt? Sajnálatos dolog! Mert Isten jó, azért mi visszaélünk az Ő jóságával. Ő nem úgy tesz, mint Asszuerus király, aki eltaszította magától Vashti királynét és helyébe Esztert ültette csak azért, amiért nem akart a lakomájára

eljönni; Ő megbocsát nekünk, mi pedig ismét és ismét megbántjuk. II. Mohamed tizenöt apródját felkoncoltatta csak azért, hogy megtudja, melyiknek a gyomrában van a kertjéből eltűnt egyetlen szem gyümölcs. Ugyancsak irgalmatlanul halálra ítélte két fiát is, amiért bemerészkedtek a vadaskertbe, amelyet saját magának rezervált. De mert utódra is szüksége volt, sorsot húzatott velük, hogy melyikük haljon meg és melyik legyen az uralkodó.

Azokban az országokban, ahová még nem hatolt be az Evangélium világossága, az ilyen és hasonló esetek gyakran előfordulnak, éppen azért az udvarhoz tartozók állandóan vigyáznak, nehogy valami hibát kövessenek el az uralkodó jelenlétében és reszketve állanak előtte, várva az ő rendelkezéseit.⁴ Hasonló figyelemmel kellene nekünk is viseltetnünk a mi jó Istenünkkel szemben, nem annyira a büntetéstől való félelem miatt, hanem inkább a bánat miatt, amit szerető Atyánknak okozunk, kinek mi a szemefényei vagyunk. A kegyelmi állapotban levő lélek, miután megtisztult az üdvösséget hozó keresztvízben vagy a töredelem szentségében, olyan szép, mint a hajnali derengés, fehér, mint a lilium, tiszta, mint a kristálytükör. A bocsánatos bűn azonban elhomályosítja ezt az isteni szépséget – akárcsak a felhők a nap sugarait – és olyan gyengévé, halovánnyá, halálos beteggé teszik. A kegyelmi állapotban levő lélek olyan, mint a gyémántokkal és drágakövekkel, selyemmel és briliáns nyakékkal feldíszített hercegnő, Jézus Krisztus menyasszonya. No és a bocsánatos bűn bemocskolja ezt a gyönyörű nászruhát, kiütéses foltokat rak a menyasszony arcára és kevésbé széppé, kevésbé kedvessé teszi az isteni völegény előtt.

Vegyük elő ismét az Evangélium mérlegét. Helyezzük a mérleg egyik oldalára a szegény emberiség összes könnyeit, amiket a világ kezdetétől ontott és ontani fog az utolsó napig, a vértanúk összes rettentő kínjait, a remeték keserves sanyargatásait, az összes szentek fájdalmait és lángoló szeretetét, az összes eddigi és ezutáni jócselekedeteket, az angyalok imáit és feltéve, hogy a csillagokon is vannak lakók, még azoknak is az összes engesztelő cselekedeteit és érdemeit. Már most, ha a másik oldalra a legcsekélyebb bünt helyezük, a mérleg ezen az oldalon leszáll, és úgy marad mindaddig, míg a teremtmények engeszteléseikhez nem tesszük hozzá az Istenember egyetlen engesztelő cselekedetét vagy sóhaját, egyetlen fohászatát vagy vércseppjét.

A bocsánatos bűn egy végtelen nagy fenség megsértése és ahhoz, hogy jóvátegyük, végtelen értékű elégtétel szükséges. Csak maga Jézus Krisztus képes méltóképpen helyrehozni azt a nagy bántalmat, amit Istennek okozunk bűneinkkel, amelyeket mi oly csekélységnek tartunk, és amelyek olyan mindennaposak, akárcsak az ivóvíz. Sem a Boldogságos Szent Szűz, sem az angyalok serege, sem a szentek nem volnának erre képesek. És ez a tény mennyire alkalmas arra, hogy zavarba hozza a mi kőszívűségünket, amely mindig kész a bünt Isten fölé helyezni! „Violabam me propter pugillum hordei et fragmen panis. Gyalázattal illetnek engem az én népem előtt egy marék árpáért és egy darab kenyérért.” (Ez 12,19) Így beszélt az Úr a zsidók hamis prófétanőiről.

Mi azonban még csekélyebb dolgokért is megsértjük, csak azért, hogy egy kicsit csipkelődhessünk, a kíváncsiságunkat vagy önértetünket kielégítsük, hogy az esetleges korholást elkerülhessük.

A hittudósok, hogy a bűn gonoszságát jobban megértessék velünk, sokszor olyan hasonlatokat állítanak elénk, amelyek magukban véve ugyan lehetetlenek, de amelyek nagyon alkalmasak állításaink bebizonyítására. Ha egyetlen bocsánatos bűnnel ki lehetne oltani a pokol örökké tartó lángjait és kiszabadítani az összes elkárhozott lelkeket, ha az egész világot meg lehetne vele téríteni, még akkor sem volna szabad azt elkövetni és inkább le kellene mondanunk annyi sok ember örök üdvösségéről, semmint megbántani a véghetetlen isteni felséget.

⁴ A zsidó József meséli, hogy a fáraó a börtönbe záratta főpohárnokát, amiért egyszer egy legyet talált a borban, a főszűtő mestert pedig azért, mert egyetlen egyszer nem sütötte meg jól a kenyeret. Ez utóbbit később ki is végezték.

Valóban kisebb baj volna a bocsánatos bűnnél még az is, ha az egész emberiség örökre elveszne és az egész világegyetem porba hullana, ha Isten kiűzné a mennyországból az ő Szentséges Anyját és az angyalok seregeit. És az ok mindig egy és ugyanaz. A véges teremtmények kára és pusztulása – ha mindjárt örök időkre szólna is – sohasem állhat arányban a végtelen jósnak, Istennek megsértésével.

En Istenem! Mikor fogunk már egyszer meggyőződni arról, hogy a bocsánatos bűnnel is nagy bánatot okozunk Neked? Mikor fogjuk már egyszer annyira szeretni a te dicsőségedet, hogy azt többre becsüljük az életnél és halálnál, a vagyonnál és gazdagságnál és az összes nyomorúságos földi dolgoknál? Uram! Világosítsd meg elménket a te szent kegyelmeddel!

4. fejezet

A test és a lélek bacilusai. – Éles ravaszság. – Szemirámis királynő és Didó. – Két nagy ember híres mondása

Értékes árukkal megrakott hajó indult ki egykor Genua kikötőjéből, hogy a kelet híres piacait felkeresse. A hajó nagyon masszív volt, oldalait erős vaspántok övezték és úgy látszott, mintha képes volna dacolni a legnagyobb szelekkel és viharokkal. De mi történt? A fenéken kis nyílás képződött, nem nagyobb, mint egy tű foka és a víz kezdett azon behatolni. Senki sem vette észre és a nyílás mind nagyobb és nagyobb lett, míg egy éjjel a hajó elmerült. Íme a bűn szomorú következményeinek története. „Qui spernit modica, paulatim decidet” (Sir 19,1), aki a kis dolgokat megveti, aki a bocsánatos bűnnel nem törődik, lassankint tönkremegy, vagyis halálos bűnbe esik. Csak folytassuk kicsi hibáinkat, csak hazudjunk továbbra is. Isten majd elvonja tőlünk kegyelmét, akkor aztán a lélek mindig gyengébb lesz, és csakhamar sírhatunk végleges bukásunk fölött.⁵

A modern tudomány szorgalmas munkával kutatta a ragályos betegségek okát és arra a felfedezésre jutott, hogy azt a bacilusok, láthatatlan kicsi férgek terjesztik, amelyek behatolnak az ember testébe, milliószámra elszaporodnak és tönkreteszik az egész szervezetet. Vegyük a szárazbetegséget. Mi is tulajdonképpen ez a betegség, amely annyi áldozatot ragad el a legszebb éveit élő ifjúság köréből? Nem más, mint a tuberkulózis bacilusa, amely ellepi a tüdőt és lassan elsorvasztja azt. A szerencsétlen ifjú eleinte csak köhög, azután vértelen színt ölt és lesoványodik, majd rövid időn belül, az őszi falevelek hullásával ő is leszáll a sírba. Ha a bajnak mindjárt kezdetben elejét veszik, az orvosság talán még elszigetelheti és elpusztíthatja a halálhozó mikrobákat, de ha addig várunk, míg befészkeltek magukat és elszaporodnak, az orvosságnak már nem lesz egyéb eredménye, mint hogy kínozza a beteget, a halált azonban már nem képes visszatartani a beteg ágyától.

A lélek bacilusa a bocsánatos bűn, és ha kellő időben nem irtjuk ki, feltétlenül halálos bűnre ragad.

Ha az angyalok sírni tudnának, keserű könnyeket hullatnának, látva azt, hogy az ember olyan könnyedén megbántja Teremtőjét, mennyei Atyját, Üdvözítőjét, aki iránta való szeretetből vállára vette a nehéz keresztet és elindult a Golgota véres ösvényén, hogy érette keresztalált szenvedjen.

Az ördög, aki még mindig rendelkezik azzal az éles ravaszsággal, amellyel el tudta csábítani Évát, nem kísért mindjárt nagy bűnre, hiszen ez esetben szent borzalommal utasítanók vissza. Eleinte csak azon fáradozik, hogy kisebb-nagyobb bocsánatos bűnökre bírjon rá, lassan-lassan meggyengíti ellenállásunkat és amikor látja, hogy megfogyatkozott

⁵ Komoly elmélkedésünk tárgyát képezhetik a próféta szavai: „Cum sancto sanctus eris et cum viro innocente innocens eris et cum electo electus eris et cum perverso perverteris. – A szenttel szent leszel és az ártatlan férfival ártatlan leszel, a választottal választott leszel és az elvetemülttel elvetemedel.” (Zsolt 17,26–27)

bennünk Isten segítő kegyelme, hogy már hanyagok vagyunk a vallásos gyakorlatainkban és lelkiileg gyengélkedünk, akkor bátran megrohamoz és a halálos bűnbe sodor.

Így tesz a tapasztalt hadvezér is. Mielőtt megtámadná a várost, előbb szétveti az előretolt erődítményeket, a fedezékeket és mellvédeket és lépésről-lépésre halad előre egészen a falakhoz, hogy ott a sorsdöntő rohamot megejtse.

Bizonyos rab, aki egy óriási magas toronyba volt bezárva, a szökésnek a következő ötletes módját találta ki. Hajszárait hosszú fonálba kötötte, a végére egy nagyon csekély terhet erősített s azt leengedte az ablakból. Először csak egy selyemszálat húzott fel vele, amit lenn egyik cinkostársa rákötött, de már ennek a segítségével egy zsinórt, majd ezzel ismét egy vastag kötelet sikerült felhúznia, amelyen leereszkedett a toronyból és elmenekült. Így tesz a gonosz lélek is velünk. Eleinte csak jelentéktelen dolgot kér, azután már komolyabbat és így tovább, tovább addig, míg az Isten törvényének súlyos áthágását nem követeli.

Azért int minket a Szentlélek a nagy Pál Apostol szája által, hogy ne adjunk helyt az ördögnek: „Nolite locum dare diabolo.”⁶

Szemirámisról, Assiria királynéjáról olvassuk, hogy fordulatossá válnak a dolgok, amikor keresztülvitte Ninus királynál, hogy egyetlen egy napra ő játszassa a király szerepét és parancsolhasson. De alig vette kezébe a hatalmat, bebörtönöztette, majd lefejeztette férjét és azután ő egyedül uralkodott Ninive és a hatalmas ország fölött.

Hasonlóképpen mesélik, hogy Didó királynő egykor kikötött az afrikai parton és Jarba királytól csak annyi földet kért, amit be tudna fogni egy ökör bőrével.⁷ A király mosolyogva egyezett bele, de a ravasz nő a legnagyobb bőrt vette, amit csak talált, a szőrét megfonatta, a bőrt magát a legfinomabb szálakra hasította és oly módon terítette ki, hogy egy óriási földarabot fogott be vele és arra felépítette a hatalmas Karthágót, amely azután leigázta egész Afrikát. A szerencsétlen Jarba nagyon későn jött rá a csalásra és megátkozta könnyelműségét.

A gonosz kísértő ugyanezeket a fogásokat alkalmazza: keveset kér, hogy sokat kapjon, eleinte megelégszik a bocsánatos bűnnel, hogy azután annál könnyebben vihessen a halálos bűnre. Jaj nekünk, ha ráhallgatunk! Valamint senki sem lesz nagygyá egy nap alatt: nemo repente fit summus, úgy senki sem lesz egyszerre rossz: nemo repente fit pessimus. Azért mondja a dicső egyháztudós, Nagy Szent Gergely, hogy bizonyos tekintetben sokkal nagyobb veszély rejlik a kicsi bűnökben, mint a nagyokban, mert minél jobban ismerjük a nagy bűnöket és azoknak következményeit, annál inkább igyekszünk tőlük szabadulni, ha szerencsétlenségünkre elkövettük volna. Ellenben a kicsi bűnöket, minél kevésbé ismerjük, annál kevésbé kerüljük, és mert nincs is nagy gondunk velük, ismételten elkövetjük és bennük fetrengünk anélkül, hogy csak egyszer is férfiasan fellépnénk velük szemben és elúznók magunktól. Így azután csakhamar nagyra nőnek.

A keresztény szónoklat atyja, Aranyszájú Szent János tovább megy és megkockáztatja azt a kijelentést, hogy néha jobban kell ügyelnünk a kicsi bűnökre, mint a nagyokra, mert ezek már a természetüknél fogva bizonyos borzalmat keltenek az emberben, miértis utáljuk és kerüljük őket. Ellenben a kicsi bűnök iránt éppen azért, mert csekély dolgok, bizonyos módon közömbösek vagyunk, és mert nem sokat törődünk velük, sohasem lábolunk ki belőlük, és így lassan-lassan nagy kárt szenvedünk. Aki igazán szereti egészségét, az vigyáz magára és a betegségeket, a kicsi hüléseket és rosszulléteket mindjárt csírájában fojtja el, nehogy komolyabb baj származzék belőlük. Így kell tennünk nekünk is.

⁶ Nagyon szép az a figyelmeztetés is, amit az Énekek Énekében olvasunk 2,15; „Capite nobis vulpes parvulas, quae demoliuntur vineas. Fogjátok meg nekünk a kisdud rókákat (a bocsánatos bűnöket) amelyek elpusztítják a szőlőket” (a lelkeket.)

⁷ Taurino quantum posset circumdare tergo. (Vergilius).

Principiis obsta, sero medicina paratur
Cum mala per longas convaluere moras.
(Ovidius)

Ügyelj a baj kezdetén, mert hiábavaló az orvosság, amikor a hosszú nemtörődomség miatt a betegség már előrehaladott.

5. fejezet

Irtóhadjárat. – A kegyelmi állapotban levő lélek szépsége. – A Szent Szív jegyese. – A kármelhegyi szeráf és Szent Ludovina hollandi szűz

Aki a keresztény tökéletesség felé törekszik, annak feltétlenül irtóhadjáratot kell indítania a kisebb hibák és bűnök ellen is.⁸ Az életszentség sehogy sem egyeztethető össze a kétségtelen teljes öntudatossággal elkövetett bocsánatos bűnnel. Nagylelkűeknek kell lennünk a jóságos Istennel szemben, és ne bántsuk őt állandóan, ha azt akarjuk, hogy bőkezűen hullassa ránk kegyelmének harmatját. A lélek, amely bűnösen ragaszkodik – ha csak csekély mértékben is – a teremtményekhez, nem tud szabadon mozogni és Isten karjai közé repülni. A szegény megfogott madár helyzetén semmit sem változtat az, hogy selyemfonállal van-e megkötve vagy pedig durva spárgával, mert mindegyik egyformán megakadályozza a szabad repülésben.

Kedves dolog a kellemes illatú rózsa, váltakozó színeivel, amelyek a nap fényes sugarában ragyognak, de ha csak egyetlen fonnyadt levél akad rajta, értékét máris részben elvesztette. Ha a szép érett almának csak egy kicsi része is rothadásnak indult, már nem kerülhet a királyi asztalra. Az arannyal és gyémántokkal pazarul felékesített selyemruhát, ha csak a legcsekélyebb folt is esett rajta, a királyné többé nem veszi fel, különben csorba esnék tekintélyén. Minden csak tiszta, csak makulátlan lehet a királyi udvarban és semmi sem juthat be oda, ami a király méltóságához nem illik.

Isten maga a szentség és hibát talál még a lángoló szeráfokban is, akik rettegnek színe előtt és szárnyaikkal eltakarják arcukat. Isten azt akarja, hogy azon lelkek, amelyek irántaváló szeretetből áldozták fel életüket, minden igyekezettel azon legyenek, hogy lelkiismeretüket tisztán megőrizzék. Azok tehát, akik nem állnak állandó harcban hibáikkal, akik tunyán heverésznek tökéletlenségeik puha ágyán, akik állandóan visszaesnek ugyanazon bocsánatos bűnökbe, azokban gyönyörködnek és nem gondolnak arra, hogy tőlük megszabaduljanak, azok ne kecsegtessék magukat a reménységgel, hogy a tökéletességet megnyerik, hogy az isteni szeretet legintimebb rejtekét elérik, és hogy isteni vigasztalásban részesülnek. Ahhoz, hogy a lélek egészen Isten birtokába jusson, okvetlenül szükséges, hogy ment legyen a teremtmények iránti rendetlen ragaszkodástól.

Ha a szívünk be van sározva a hibák szennyével, ha a mulandó földi javakhoz húz, akkor nem hatolhatnak be abba az isteni kegyelem kimondhatatlanul édes sugara. A balzsam is csakhamar elveszíti jó illatát, mihelyt féreg hullott bele.⁹

Alacoque Szent Margit, Jézus Szentséges Szívének szerencsés tanítványa, miután zárdába lépett, a legmagasabb tökéletességre törekedett. Azonban nem tudott kiirtani szívéből egy alig észrevehető vonzódást egyik társa iránt. Akkor megjelent neki Jézus és panaszkodott, hogy mennyire elszomorítja Őt az a baráti kötelék, amikor Ő egyedül szeretne uralkodni

⁸ Fontoljuk meg a koronás próféta jelszavát: „Persequar inimicos meos et comprehendar illos, et non convertar, donec deficiant. Úzöbe veszem ellenségeimet és megfogom őket és nem térek vissza, míg el nem fogynak.” (Zsolt 17,38).

⁹ Muscae morientes perdunt suavitatem unguenti. Az elhullt legyek elveszik a kenet kellemét.” (Préd 10,1)

szívében. Azután követelte tőle, hogy okvetlenül szakítson barátnőjével. És a szent nővér, aki annyira érzékeny volt szeretetének minden legcsekélyebb megpróbáltatása iránt, több hónapon keresztül szörnyű küzdelmet vívott a baráti érzés ellen, míg végre le tudta győzni. Akkor megjelent neki az Isteni Völegény és elhalmozta rendkívüli kegyelmekkel és vigaszokkal, amelyeket addig elrejtett előle, mert szívével még nem rendelkezett teljesen szabadon.

A kármelhegyi szeráfnak, Szent Teréznek egyszer borzalmas látomása volt, amelyben Isten megmutatta neki a poklot és azt a helyet, ahová ő is kerülni fog, ha nem igyekszik megszabadulni néhány hibától, amelyek lassan a romlásba sodorfák volna.¹⁰ Tiszteletreméltó Anna nővér (az Incarnatio rendjéből) látott egy lelket, amely a szentség hírében költözött el, de elkárhozott, mert nem kerülte a kicsi bűnöket s így lassan a nagyokba esett. A bocsánatos bűn a tökéletességre törekvő lélekre éppen olyan hatással van, mint a kicsi légynek vagy a porszemnek a látószervünkre. Egy porszem vagy szalmaszilánk ugyancsak csekély dolog, de ha a szemünkbe esik, könnyezünk és szörnyű fájdalmat érzünk. Szemünk vörös lesz, megdagad, és addig nem tudunk nyugodtságot erőszakolni magunkra, míg onnan ki nem vesszük. Montefalcoi Szent Klára egyszer hiú gondolatokat táplált önmagában egyik tettéért és az Úr azonnal megvonta tőle csodálatos világosságát és mennyei vigaszt hosszú időre annak dacára, hogy hibájáért kemény bünbánatot tartott és keserű könnyeket hullatott. Jézus Krisztus féltékeny völegény, aki az ő szeretetének szentelt lelkekben nem tűri a hűtlenséget. Ő annyira szerette a lelkeket, hogy érettük a magas mennyből szállott alá, emberi testet vett magára, keserves kínszenvedést állott ki és meghalt a keresztfán, tehát teljes joga van szeretetünkhöz és nem hajlandó azt megosztani a teremtményekkel. Hiszen olyan kicsi a mi szívünk, hogy kettős szeretetet nem képes befogadni, viszont méltányos az is, hogy teljesen Azért lángoljon, aki teremtette, megváltotta és megszentelni óhajtja. Hollandia szülötte, Szent Ludovina, aki minden néven nevezendő nyavalyákkal harmincnyolc évet töltött az ágyban, édesatyja halála alkalmával többet bánkódott, mint ahogy keresztény emberhez illik, akinek tudnia kell, hogy a halál csak lépcsőfok az örök élet felé és ezért a túlságosan kifejezésre juttatott bánatért Isten büntetésből megfosztotta a mennyei vigasztalástól, amelyekkel a betegágyán meg szokta látogatni, keményen érezte vele kezének súlyát és rettentő benső fájdalmakat bocsátott reá. Egy jámbor remete égi felvilágosítást nyert az esetről, aki azután megüzente neki, hogy irtsa ki magából azt a tökéletlenséget és nyugodjék meg tökéletesen Isten szent akarátán, ha ismét részese akar lenni az előbbi kegyelmeknek. Hivatkozhatunk a mi saját tapasztalatunkra is. Mert valóban tapasztalhattuk, hogy amikor öntudatosan hibáztunk, ha megtagadtunk Istentől egy kicsi áldozatot, ha követtük szívünk rendetlen vonzódásait, rögtön éreztük Isten kegyelmének csökkenését és az erény gyakorlatot követő édes és megnyugtató érzés, a tökéletességben való boldog és buzgó haladás alábbhagyott. Ilyenkor a lelkünk bólogat, alszik az isteni szolgálatban: *Dormitavit anima mea pro taedio* (Zsolt 68) és nem képes többé nagylelkű elhatározásokra. Akkor éppen olyan beteg és szerencsétlen, mint a jerikói úton fekvő sebesült, és ha nem iparkodunk orvosolni, nemsokára elpusztul és ráteríthetjük a halotti leplet. Ha tehát szent akarsz lenni, akkor mihamarább indíts irtóhadjáratot az öntudatos kicsi bűnök ellen. Ne légy fősvény és szűkszavú az Istennel, ne mérd körzővel, centiméterrel a határt, hogy meddig szabad és meddig nem, meddig bocsánatos a bűn és hol kezdődik a halálos, meddig mozogatsz szabadabban és hol kezdődik a súlyos kötelezettség a bűn elkerülésére. Ez már magában véve is nehéz és veszedelmes dolog, mert a bűn határai nem mindig tisztán láthatók. Inkább igyekezz elkerülni Istennek bármilyen néven nevezendő megbántását, vedd elő és ültess át a gyakorlati életbe az evangéliumi tanácsokat és állandó hűséggel kövesd az isteni kegyelem édes sugallatait. Az akarat fél cselekedet, és ha kitartóan, állhatatosan keresed a szentséget, meg is találsz, mert

¹⁰ Önéletrajz, 33. fejezet.

Isten sohasem vonja meg segítségét azoktól, akik készségesen, jóakarattal fogadják, és hűséges sáfárokodással gyümölcsöztetik szent malasztját.

6. fejezet

Borzalmas büntetések. – Lot felesége. – Mózes és Áron. – Dávid és Oza. – Szemeja próféta. – Elizeus és a gyermekek. – Légy hűséges a kicsiben

A bocsánatos elnevezés, amivel a szóban forgó bűnt jelezzük, nagyon helytelen, mert nem fejezi ki pontosan annak természetét és lényegét. Ugyanis a halálos bűnt is így nevezhetnők, hiszen az is megbocsátható, ha az ember őszintén megbánja és a papnak meggyónja. Viszont a bocsánatos bűn sem érdemel elengedést, hacsak nem a bűnbánat vagy valami más elégtétel által. Ha bűnt követünk el – bármilyen kicsi legyen is az – és nem bánjuk meg, Isten vagy itt a földön vagy a másvilágon megbüntet és az elkövetett hibát irgalmatlanul levezekelteti velünk. Sőt nem egyszer az isteni igazságosság egy-egy csekély bűn miatt olyan kérlelhetetlen szigorral nehezedett a bűnösre, hogy megborzadunk annak hallatára. És ez csak azt bizonyítja, hogy mennyire gyűlöli Isten a bűnt még akkor is, ha csak bocsánatos. A Szentírás egy hosszú, végnélküli sorozatát tárja elénk az ilyen szomorú történeteknek. Lot feleségét hirtelen halállal sújtotta és sóbálvánnyá változtatta egy kis kíváncsiság miatt. A szerencsétlen asszony hallotta a tűz ropogását és a városbeliek kétségbeesett kiáltásait, és egy pillanatra megfordult, hogy a hajmeresztő látványt szemlélje.

* * *

Mózes és Áron kizárattak az ígéret földjéről, mert némi bizalmatlanságot tanúsítottak Isten végtelen irgalmassága iránt, amikor azt parancsolta nekik, hogy a gyilkos forrásokban a sziklából üdítő forrást fakasszanak. Oh, milyen kifürkészhetetlenek Isten ítéletei! Megbocsátotta a főpapnak súlyos bűnét, hogy a zsidóknak aranyborjút készített, de nem bocsátotta meg ezt a kis bizalmatlanságot. Azonkívül milyen erős volt a büntetés! A két testvér csak nagy nehézségek árán szabadította ki kedves népét a fáraók rabságából, ezer és ezer akadályon át vezette a pusztán keresztül és megvédte ellenségeitől. Egész életüket arra szentelték, hogy nemesítsék népüket a hosszú fogság után és államalkotásra képes igazi nemzet magaslatára emeljék. Már csak az maradt hátra, hogy bevezessék a tejjel és mézzel folyó ígéret földjére, mely után oly rég epedtek, és amely méltó helyet biztosított volna nekik a hosszú út fáradsámainak kipihenésére. Oh, milyen nyugodt lélekkel tértek volna meg akkor őseikhez! De nem, ők elkövettek egy bocsánatos bűnt és ezért nem érik el hosszú és fáradságos útjuk célját, ami után évtizedeken keresztül sóvárogtak. Messziről igen, majd látják az ígéret földjét, szemlélhetik a Jordán hajjaitól öntözött termékeny völgyeket, a szőlőlugasokkal befuttatott dombokat, az érett kalászkóttól hullámozó rónaságot, de nem teszik be oda lábukat. Más fogja leszedni fáradságuk gyümölcsét, más fogja élvezni a hosszú vándorlás befejezésének és a diadalmas bevonulásnak édes örömeit, más fogja zengedezni a hálaéneket az Örökkévalónak, aki népét oly csodálatos módon táplálta az ízletes mannával és annyi sok veszedelemtől megmentette. Mózes és Áron büntetésből meghalnak anélkül, hogy küldetésüket befejezhették volna. Egy kicsi bizalmatlanság miatt.

* * *

A szerencsétlen Dávid király hatalmának tetőpontján egy pillanatra megfeledkezett arról, hogy Isten a bárányok mellől emelte a trónra és pásztorbotját királyi pálcával cserélte ki.

Megszámláltatta népét és hiú módon tetszelgett önmagának alattvalói sokasága miatt. Magának tulajdonította a dicsőséget, ami egyedül Istent illette. De azonnal ránehezedett az ég haragja és szigorú vezeklést követelt tőle. Három rettentő csapást állított eléje: a pestist, éhínséget és háborút, hogy azok közül egyet válasszon. „Jöjjön a pestis – szóló bűnbánó lélekkel – legalább én is ki leszek téve a fertőzés veszélyének és az én személyem is megbűnhődik az elkövetett hiba miatt”. És a járvány ellepte a népet és hetven ezer (2Sám 24,15) embert elpusztított.

* * *

Mikor a frigyszekrényt addig sohasem látott pompával és fénnel, zengő citerák muzsikája és a dobpergés zúgása mellett, a tömjén illatos füstje és a zsoldárok víg éneklése között Aminadab házából Jeruzsálembe kísérték, Dávid király is csatlakozott a menethez királyi díszben, a zsidó hadsereg színejavának, harminc ezer csillogó vitéznek élén. Egyszerre csak nyugtalanodni kezdtek a szekér elé fogott ökrök és a frigyszekrény megingott. Ezt látva Oza, hirtelen kinyújtotta kezét, hogy megfogja. De bár ne tette volna! Abban a pillanatban holtan terült el a földön, mintha villám sújtotta volna! Mert ő egyszerű levita volt, és mint ilyenek, nem volt szabad érintenie a frigyszekrényt. Ez a hirtelen halál nagy félelemmel töltött el mindenkit, Dávid pedig egyszerre annyira átérezte Isten magasztos fenségét, hogy nem merte a frigyszekrényt saját palotájában elszállásolni, hanem Obededom házába vitette.¹¹

* * *

– „Próféta – szóló egy napon az Úr Szemejához – menj és rombold le a pogány oltárt, amit Jeroboam épített a bálványoknak, a királynak pedig add tudtul rettentő büntetéseimet. De vigyázz, nehogy kenyeret egyél, vizet igyál azon átkozott földön és vissza ne térj azon az úton, amelyen odamentél!” – Sietve indult az Isten szolgája a királyi udvarhoz, félelem nélkül adta át a gonosz uralkodónak az üzenetet és kezének egyetlen mozdulatával porba döntötte a bálvány oltárt. – „Kötözzétek meg!” – kiáltott haragosan Jeroboam, és kezét parancsolólag kinyújtotta katonái felé. De abban a pillanatban karja elszáradt és a gögös királynak meg kellett alázkodnia és kezének épségét a prófétától visszakérnie. Isten embere pedig könyörgött érte és kérése teljesedett. Szemeja, miután küldetését befejezte, visszautasítva a király ajándékait, más úton mendegélt hazafelé. Az úton szembetalálta magát egy másik prófétával, aki – hogy próbára tegye engedelmisségét – nagyon meleg és barátságos szavakkal meghívta, hogy egy kis étellel-itallal frissítse fel magát. Szemeja eleinte ellenkezett, de azután mégis engedett a kísértésnek és – nemsokára az út porában hevert rettenetesen megcsönkített hullája. Egy oroszán, Isten haragjának eszköze szétépte, amiért a kapott utasítások ellen cselekedett.

* * *

Lassan, kimért léptekkel haladt fel egykor a zöld erdővel koszorúzott szép Bethel hegyére az öreg Elizeus próféta. És íme, egy sereg rossz gyermek jött ki a városból és csúfolta őt: – „Jöjj fel kopasz, jöjj fel.” Isten emberének fájt ez a tiszteletlenség, amivel a gyermekek illették és az Úr nevében átkot mondott a csúfolkodókra. Abban a pillanatban kirent az erdőből két medve, rávetették magukat a gyermekekre és negyvenkettőt szétéptek közülök.

¹¹ A Szentírás azt mondja: „Et, extimuit David Dominum in die illa. – És Dávid féle az Úrtól aznapon.” (2Sám 6,9) – Bár minket is részesítene a jóságos Isten ama szent félelemben, nehogy Őt valaha is megbántani merészeljük!

* * *

De még ennél is borzasztóbb volt a betsamiták büntetése. Ezren és ezren haltak szörnyet csak azért, mert csupa kíváncsiságból és a kellő tisztelet hiányában néztek bele a frigynek szent szekrényébe.

Mózes nővére, Mária poklosságba esett egyetlen zúgolódásért bátyja ellen. Ananiás és Szafira csak egyszer hazudtak Szent Péternek és Isten hirtelen halállal büntette őket.

Az elrettentő büntetések hallatára önkéntelenül ajkunkra jön az Írás szava: „Quis non timebit te, o Rex gentium? – Ki ne félne téged, oh nemzetek királya?” (Jer 10,7) „Quis novit potestatem irae tuae et prae timore tuo iram tuam dinumerare? – Ki ismeri a te haragod erejét s a tőled való félelem miatt ki mérheti meg haragodat?” (Zsolt 89,11)

És itt megjegyezzük, hogy a felsorolt bibliai eseteket a szentatyák akár az elegendő anyag vagy a teljes öntudat hiánya, akár a teljes beleegyezés vagy más súlyosbító körülmények hiánya miatt leginkább csak bocsánatos bűnöknek minősítik.

A mi vigasztalásunkra hozzátehetjük még azt is, hogy ugyancsak a szentatyák szerint Isten azért büntette oly szigorúan ezeket a botlásokat itt a földön, hogy a másvilágon annál irgalmasabb lehessen.

Már most, ha Isten a bocsánatos bűn miatt halállal sújtja az embert, – ami pedig kétségkívül a legnagyobb büntetés a földön – akkor ebből azt a következtetést kell levonnunk, hogy az nem olyan semmiség, mint ahogy gondoljuk, hanem nagy baj és szerencsétlenség, amit minden körülmény között el kell kerülnünk, egész vagyónunk és életünk árán is. Míg egyrészt Isten sokszor kérlelhetetlen szigorral sújtja a bocsánatos bűnt, addig másrészt malasztjainak egész különös bőségével tünteti ki azokat, akik csak kis mértékben is igyekeznek megfelelni kegyelmének és iparkodnak hűségesek maradni a kicsi dolgokban. Nagy Szent Gergelynek tudtára adta az Úr, hogy a pápai koronát azért kapta meg, amiért egy ismeretlenek alamizsnát adott. „Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis super multa te constituam. – Jól van, derék és hű szolga! mivel kevésben hű voltál, sokat bízok rád, menj be a te Urad örömébe.” (Mt 25,23) – Egy jezsuita növendék a szünidőben éppen sétára készült, amikor egy pap megkérte, hogy szolgáljon neki a szentmisénél. Szívesen eleget tett a kérésnek, és lemondott a sétáról. Pár évvel később a pogányok közé ment hithirdetőnek és ott elnyerte a vértanúság pálmáját. Egyik rendtársának az Úr kinyilatkoztatta, hogy a szerencsés ifjú csak azért a kis áldozatért, amit a pap kérésére hozott, részesült nagy kegyelemben, hogy vérét onthatta hitéért. „O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt judicia ejus et investigabiles viae ejus! – Oh, Isten bölcsességének és tudományának mélységes gazdagsága! mily megfoghatatlanok az ő ítéletei és megvizsgálhatatlanok az ő utai!” (Róm 11,13)

7. fejezet

A tisztítóhely rettentő kínjai. – Borzalmas megjelenések. – A tüzes kéz lenyomata. – Egy izzadságcsepp. – Bármilyen rövid is legyen a tisztító tűz ... – Még a szenttéavatottak is!

Hagyjuk itt most a földet és vessünk egy pillantást a jövőbe, hogy lássuk milyen félelmetes módon sújtja Isten a bocsánatos bűnt a síron túl. Van egy börtön, amit Isten végtelen igazságossága külön erre a célra teremtett, egy börtön, amely tele van égő tűzzel és minden kínzóeszközzel és ez a börtön a tisztítóhely. Mi is tulajdonképpen a tisztítóhely? Nem más, mint ideigtartó pokol, ahol ugyanazon lángok tisztítják meg a választottat, amelyek a pokolban égetik az elkárhozottat. „Eodem igne – mondja Szent Tamás – torquetur damnatus

et purgatur electus.” A pokol és a tisztítóhely között egyéb különbség nincs, mint az időtartam, mert amannak sohasem lesz vége, ellenben az utóbbi a bűnök nagyságához és számához mérten előbb-utóbb véget ér. A tisztítóhely legkisebb szenvedése nagy fokban felülmúlja a földnek legnagyobb kínját.¹² Egyik szent azt állítja, hogy a mi tűzünk hideg ahhoz képest, ami a szegény lelkeket égeti. A purgatórium tüze és a mi tűzünk között az a különbség van, mint a valóságos és a vászonra festett tűz között. Genuai Szent Katalin ezt mondja: „A tisztuló lelkek olyan rettentő kínt szenvednek, amilyent emberi nyelv ki nem fejezhet, amilyenről emberi észnek halvány fogalma sem lehet, ha csak Isten egész különös kegyelmével fel nem világosítja. (A purgatóriumról, 2. fej.) – A tisztítóhelyen is, úgy mint a pokolban, kétféle kín van, azaz a szenvedett kár érzése, az a tudat, hogy a lélek meg van fosztva Isten szemlélésétől, de szenvednek az érzékek is. A lelki szenvedés összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint az utóbbi és sokkal intenzívebb is, amennyiben a lelkek, mert Istennel baráti viszonyban vannak, sokkal nagyobb mértékben érzik az Istennel való egyesülés vágyát: éppen úgy, mint ahogy az iránytű is mindig észak felé fordul, mint ahogy a kör sugarai is a központ felé irányulnak és a láng is mindig a magasba tör.

Szent Ferenc egyik szerzetese, aki a szentség hírében halt meg, nagyon hosszú idő után megjelent egyik barátjának és keservesen panaszkodott, hogy teljesen megfeledkezett róla. Ez igaz is volt, mert a rendtárs abban a hiszemben volt, hogy az elhunyt már régen birtokában van a mennyei boldogságnak és azért nem is imádkozott már érte. Igyekezett is ilyen értelemben kimagyarázni nemtörődömségét. Akkor az elhunyt szerzetes iszonyú kiáltásba tört ki és azt mondta háromszor: *Nemo credit, nemo credit, nemo credit quam districte iudicet Deus et quam severe punit.* „Senki sem hiszi, senki sem hiszi, senki sem hiszi, hogy milyen tüzetesen vizsgál és ítélkezik Isten és milyen szigorúan büntet.” – Az Isteni Üdvözítő maga is mondja, hogy nem fogunk onnan kijönni mindaddig, míg adósságunkat az utolsó fillérig le nem róttuk: *„Donec reddas novissimum quadrantem.”* (Mt 5,26)

* * *

A múlt század derekán Isten az ő végtelen jóságában megengedett egy túlvilági jelenést, hogy az embereket a tisztítótüz hitében megerősítse és megmutassa az ott rájuk váró szenvedések nagyságát. Folignóban a Ferencrendi apácák zárdájában egy nővér, aki kevéssel azelőtt a szentség hírében halt meg, megjelent annak a rendtársának, aki az ő hivatalát örökölte, hogy imáit kérje. „Oh, mennyit szenvedek” – mondta, s hogy bebizonyítsa, tenyerével megérintette az ajtót. Kezének megszenesedett lenyomata megtöltötte a szobát sűrű füsttel és az égett fának szagával. Ezt a rettentő jelet még ma is őrzik, és aki nem hinné, elmehet abba a zárdába és egész közélről is megnézheti, sőt megkérdezheti azokat, akik az esetet még a szemtanúktól hallották.

* * *

Spanyolország egyik városában, Zamorrában egy nagyon jámbor szerzetes élt a Domonkosok zárdájában, akit szoros barátság fűzött egy hasonlóan erényes ferencrendi szerzeteshez. Egy napon lelki ügyekről társalognak kölcsönösen megígérték egymásnak, hogy az, aki közülük elsőnek találna meghalni, Isten beleegyezésével megjelenik a másiknak, hogy hírt adjon túlvilági sorsáról. Először a ferencrendi halt meg, és ígérétségéhez híven megjelent a dominikánusnak éppen akkor, amikor ez az ebédelőben foglalatzkodott. Miután rendkívül szívélyesen üdvözölte, azt mondta neki, hogy az örök üdvösség ugyan biztosítva van

¹² *Poenā Purgatorii minima excedit maximam huius vitae.* Ezek Szent Tamás szavai, de a gondolatot már Szent Ágoston is kifejezte.

számára, de még sokat kell szenvednie néhány kis hiba miatt, amit életében nem bánt meg kellőképpen. Azután hozzátette: „Semmi rossz sincs a földön, amiből csak halvány fogalmat alkothatnál magadnak az én szenvedésemről.” És hogy ezt a dominikánusnak bebizonyítsa, jobb kezét rátette az ebédlő asztalára. Abban a pillanatban az asztal elkezdett füstölni és lángolni és az elszenesedett kézlenyomat ott maradt, mintha izzó vasat sütöttek volna bele, amit akkor vettek ki a kohóból. Elképzeltük a dominikánus rémületét erre a látványra! Rendtársaiért szaladt, hogy megmutassa nekik azt a borzalmas jelt. Azután pedig mindnyájan elsiettek a templomba, hogy a szerencsétlen elhunytért imádkozzanak. Ezt a jelentést elmondja Castigliai Ferdinánd Szent Domonkos életrajzában (II. rész, 23. fejelet). Az asztalt féltve őrizték egészen a 18. század végéig, amikor a politikai forradalmak ezt is eltüntették, mint annyi sok hasonló emléket, amikben Európa bővelkedett.

Choskoa Szaniszló lengyel dominikánus atya életrajzában olvassuk, hogy egy napon, mialatt az elhunytakért imádkozott, maga előtt látott egy lelket teljesen körülvéve a lángoktól, amely úgy nézett ki, akárcsak egy darab izzó szén a kemencében. A jámbor szerzetes megkérdezte, vajon a túlvilági tűz égetőbb-e mint a földi?

– Jaj – felelte nyögve a szerencsétlen – a földnek minden tüze, ha összehasonlítjuk a tisztítóhelyével, olyan, mint a hűvös őszi szellő.

– De hogyan lehetséges ez? – kérdezte tovább Szaniszló atya. – Nagyon szeretném kipróbálni azzal a föltétellel, hogy az nekem betudassék a szenvedésekbe, amelyek egykor rám várnak a tisztítóhelyen.

– A halandók közül – válaszolt amaz, – senki sem tudná elviselni azt a legcsekélyebb mértékben sem, sőt azonnal szörnyet halna, hacsak Isten nem védené meg egész különös kegyelmével. Ha meg akarsz győződni, nyújtsd ki a kezedet.

Szaniszló atya bátran kinyújtotta karját melyre az elhunyt ráhullatott egy izzadságcseppet. De abban a pillanatban őriítő módon felkiáltott és élettelenül a földre zuhant. Az az egyetlen csepp keresztülment a húsán és csontjain és a másik oldalon jött ki, mély sebet hagyva maga után. A megrémült rendtársak összefutottak és gyors segítséggel magához térítették. Telve rettegéssel mesélte el a történeteket és beszédjét ezekkel a szavakkal fejezte be: „Testvéreim, ha mindnyájan ismernők az Isten büntetésének szigorúságát, sohasem vétkeznénk többet. Azért tartunk bűnbánatot itt a földön, hogy ne kelljen majd megtenni a másvilágon, mert rettentők azok a kínok. Harcoljunk a hibáink ellen, különösen pedig az öntudatos bocsánatos bűnök ellen. Annyira ment az isteni fenség, hogy a legkisebb foltot sem tűri meg az ő választottaiban.” Azután ágyba került, egy teljes évig fekvő beteg volt és a legnagyobb kínokat szenvedte azon seb miatt. Az év elteltével, miután rendtársait ismételtelen buzdította, hogy féljenek az Isten szigorú ítéletétől és kerüljék még a legkisebb bünt is, csendesesen elhunyt az Úrban. A történetíró hozzáteszi, hogy ez az eset felvillanyozta a szerzetesek buzgalmét az összes kolostorokban, akik egymással versenyre keltek az isteni szolgálatban, hogy egykor megmenekülhessenek a rettentő szenvedésektől.¹³

Tiszteletreméltó Bustoi Bernardin a szent és tudós szerzetes meséli, hogy egyik testvérkéje, a kis Bertalan, aki alig nyolc éves korában tisztán és ártatlanul halt meg, a tisztító tűzbe került, mert néha szórakozottan mondta el reggeli és esti imádságát. És abban a szobában, ahol aludni szokott és ahol elkövette azokat a gyarlóságokat, többször hallottak egy titokzatos hangot, amint nagy ájtatossággal elrebegette a Miatyánkot, Üdvözlégyet és Hiszekegyet.

* * *

¹³ Izaiás prófétának, mikor a pokol rettenetes lángjaira gondolt, hajszájai az égnek meredtek a félelemtől és felkiáltott: „Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? – Ki lakhatik közületek az emésztő tűzzel?” (Iz 33,14)

A ciszterciek rendi történetében olvassuk, hogy egy nagyon erényes és szentéletű nővér csak azért jutott a tisztítóhelyre, mert zsolozsmázás közben néha egy pár szót suttogott szomszédjának. Egy másik pedig hasonlóképpen járt, mert a Gloria Patri-nál nem hajtotta meg fejét, amint azt a szabály előírja. Mindketten lángok között jelentek meg, hogy segítséget kérjenek és intsek a zárdát Isten büntetésének szigorúságától.

* * *

Szent Márton életrajzában pedig egy bizonyos Vitalina nővérral találkozunk, aki az életszentségnek oly nagy hírében állott, hogy halálakor nemcsak a város lakossága, hanem az egész tours-i egyházmegye hívőserege összegyűlt a temetésre nem azért, hogy érte imádkozzanak, hanem hogy közbenjárását kérjék Istennél, mert általános volt a meggyőződés, hogy már a mennyben van. Maga Szent Márton sem gyászmisét mondott, hanem inkább az elhunyt boldogságára gondolt, hálát adva Istennek azért a sok kitüntető erényért, amelyekkel a szent nővért életében felékesítette. Akkor az elhunyt megjelent neki sötét ruhában, szomorú és halovány arccal és fájdalmas sóhajjal mondta: – „Még nem szabad látnom az én Uram arcát! – Óh Istenem – viszonzá a szent püspök – és vajon miért? – Mert egyik alkalommal – felelte amaz – átléptem a szabályt, amely előírja, hogy pénteki napon – mert akkor halt meg az Isteni Üdvözítő – a gyász jeléül senki se igazítsa meg haját.”

* * *

Egy jámbor domonkosrendi szerzetes szigorú túlvilági büntetésben részesült azért, mert túlságosan ragaszkodott írásaihoz. Egy szentéletű kapucinus pedig, aki zárdájának szakácsa volt, lángoló ruhában jelent meg, mert a szegénységi fogadalom ellen vétkezett, amikor valamivel több tűzifát használt el a szükségesnél.

* * *

Még az Anyaszentegyház által elismert szentek sem mindig kerültek el azokat a rettentő tisztító lángokat... Damiani Szent Péter műveiben olvassuk, hogy még Szent Szeverin kölni érseknek is – bár életében apostoli buzgalommal dolgozott és rendkívül gazdag volt az erényekben – bizonyos időt kellett töltenie a tisztítóhelyen, mert néha szükség nélkül anticipálta a zsolozsmát.¹⁴

* * *

Nagy Szent Gergely megemlíti párbeszédeiben (IV. k., 40. fej.), hogy Szent Paskál szerpap hosszú tisztítóűzre lett ítélve, amit ő maga adott tudtára Capuai Szent Germanusnak. Pedig dalmatikája, amit a koporsóra helyeztek, hatalmas csodákat művelt. Ugyancsak Szent Pelegrin és Szent Valérián, augustai püspökök, szintén keresztülmentek a tisztítóűzön. Az utóbbi ui., mikor már megöregedett, azon dolgozott, hogy az érseki széket egyik

¹⁴ Az a tény, hogy a szóban forgó szent és esetleg más kanonizált szentek is keresztülmentek a tisztítóűz lángjain, mit sem változtat az Anyaszentegyház infallibilitásán, csalhatatlanságán akkor, amikor valakit a szentek sorába iktat. Ugyanis megtörténhetik az, hogy némely szent egy-egy csekély hibája következtében *rövid időre* a purgatóriumba kerül – amely körülmény különben semmit sem von le az illető szentségének értékéből – viszont el kell fogadnunk azt is, hogy ezen szentek akkor, amikor az Anyaszentegyház a szentek katalógusába jegyzi be őket és nyilvános tiszteletüket engedélyezi, már nem tartózkodhatnak a tisztulás, a szenvedés borzalmas helyén. Ugyanez a megjegyzés áll az alábbi Szent Valériánra vonatkozó esetre is. (A fordító megjegyzése.)

unokaöccsére hagyhassa, aki különben tudománya, és erényes élete miatt meg is érdemelte volna. De mert az érdemeken kívül a rokoni köteleket is latba vetette, két rettentő büntetésben részesült ezen földi ragaszkodásért. Unokaöccsét Isten hirtelen halállal elragadta, őt pedig hosszú időre a tisztító tűzre ítélte, ahol irgalomért és kegyelemért kiáltozott, mialatt a nép mint szentet tisztelte és közbenjárását kérte.

Amikor ezeket a példákat olvassuk, önkéntelenül az ajkunkra tolul a szent próféta fohásza: „Confite timore tuo carnes meas, a judiciis enim tuis timui. – Szegezd át félelmeddel az én testemet, mert félek a te ítéleteidtól.” (Zsolt 118,120)

8. fejezet

A tisztítóhely szubjektív és objektív időtartama. – Lelketlen atya! – Egy órai időt egy esztendőnek gondoltam. – III. Ince pápa a világ végéig a tisztítóhelyen. – Más jelenések¹⁵

Néha nagy vakságunkban azt mondjuk: „Nem olyan nagy baj, ha a tisztító tűz szenvedései olyan erősek, a fő az, hogy egyszer majd véget érnek”. Ezt az ellenvetést már Szent Ágostonnál is megtaláljuk: „Sed dicet aliquis, non pertinet ad me, quamdiu moras habeam, si tamen ad vitam aeternam pervenero.” És így felel rá: „Az Isten szerelmére kérlek testvérem, ne mondjátok ezt! Nemo hoc dicat, fratres carissimi, nemo hoc dicat”. – Mert ezen rettentő kínok hét szempontból is félelmetesen soká tartanak; akár az egyiket, akár a másikat nézzük, megbor zadunk.

Az első szubjektív időtartam, vagyis abból a szempontból tekintve, hogy maguk a szenvedő lelkek milyen hosszúnak tartják. És e tekintetben hivatkozhatunk olyan túlvilági megjelenésekre és kinyilatkoztatásokra, melyek szerint egy órai tisztító tűz azon szerencsétlenek gyakran hosszabbnak vélnek, mint egy egész évszázadot, annyira nagy az Isten utáni vágyuk és annyira hátborzongatók a szenvedések. Hiszen itt a földön is sokszor megtörténik hasonló. Egy álmatlan éjszaka, főleg ha betegek vagyunk, egész örökkévalóságnak tűnik.

A kapucinus atyák krónikáiban nagyon különös történetet találunk. (1618. III. K.) – Scalvoi Hippolit atya, miután Flandria egyik kolostorában guardiánnak és újoncmesternek választották, a legnagyobb buzgalommal azon dolgozott, hogy lelkigyermekai szívében felvirágoztassa az állapotuknak megfelelő erénygyakorlatot. Egyszer történt, hogy egyik újoncnövendék, aki a tökéletesség útján nagy haladást tett, váratlanul elhunyt, amikor a guardián távol volt a kolostortól. Miután értesítették a történetéről, még aznap este visszatért, és a közös zsolozsmázás után a templomban maradt, hogy az imádságban némi vigaszt keressen. De egyszerre csak arra riad fel, hogy az elhunyt előtte áll lángoktól körülveve és így szól hozzá: – „Jóságos Atyám! Esedezem, adja rám áldását. Egy csekély hiba miatt, amit a szabályok ellen elkövettem, a tisztítóhelyre kerültem, hogy az isteni igazságosságnak elégtételt adjak. Az Üdvözítő Jézus azonban megengedte, hogy Önhöz fordulhassak, hogy megfelelő büntetést szabjon rám, amelynek leteltével az irgalmas Isten karjai közé repülhetek.” A jámbor előljáró reszkette a félelemtől, sietett szívének teljes melegével reá adni áldását és büntetésül kiszabta neki, hogy a Primáig, körülbelül reggel nyolc óráig maradjon a tisztítóhelyen. Ezt hallva az újonc, mint egy örült elkezdett föl-alá futni a

¹⁵ Az alábbi két fejezetben közölt történetekhez szükségesnek látom hozzáfűzni azt a megjegyzést, hogy ezek a revelációk, kinyilatkoztatások kivétel nélkül csupán privát jelleggel bírnak, s ennél fogva az Anyaszentegyház senkit sem kötelez arra, hogy azokat bűn terhe alatt elhiggye vagy csalhatatlanoknak tartsa. A jámbor, istenes lelkek megérik és tudják, mit kell maguknak a történetekből leszűrni, hogy lelkük üdvére válják. (A fordító megjegyzése.)

templomban és valóságosan ordította: – „Lelketlen atya! Keményszívű és kegyetlen ember! Hogyan tud ennyire szigorúan büntetni egy csekély hibáért, amit életemben csak nagyon jelentéktelen fegyelmi kihágásnak minősített volna? Önnek tehát nincs fogalma az én kínjaimról? Oh, milyen szeretetlenül bánik velem?” Azután eltűnt. A szegény guardiánnak pedig, aki azt hitte, hogy talán még túlságosan elnéző is volt a büntetés kiszabásában, az ijedségtől és sajnálattól minden hajszála az égnek meredt és most már az élete árán is szeretne volna jóvátenni hibáját. De mivel ez már nem állott módjában, meghúzta a hálóterem harangját, összehívta a templomba rendtársait, és miután zokogva mesélte el nekik a történetet, megparancsolta, hogy haladéktalanul kezdjék meg a Prima elmondását. Talán ezzel hozzájárult ahhoz, hogy az elhunyt szenvedései megrövidítessenek, annyi azonban kétségtelen, hogy a szegény guardián egész életén át a szívében hordozta ezen borzalmas jelenet emlékét és gyakran ismételte rendtársainak, hogy azon napig vajmi csekély fogalma volt a tisztítóhely szenvedéseiről.

* * *

Rossignoli a „Csodálatos dolgok a Purgatóriumról” című munkájában, melyet Valfréi Boldog Sebestyén felszólítására írt, meséli, hogy egy szentéletű szerzetesnek kinyilatkoztatta őrzőangyala, hogy rövid időn belül meg fog halni és addig fog tartózkodni a tisztítóhelyen, míg egy szentmisét elmondanak érte. A szerzetes nagyon megörült ennek a hírnék és azért határozott ígéretet vett egyik rendtársától, hogy kimúlása után azonnal siet érte felajánlani egy szentmiseáldozatot. Nemsokára csakugyan meghalt, éppen a kora reggeli órákban; barátja sietett a templomba és nagy buzgalommal és lelki meghatottsággal celebrált. De alig fejezte be a szent áldozatot, elhunyt rendtársa fénylő arccal jelent meg neki a sekrestyében és szemrehányásokkal illette, amiért megfeledkezett ígéretéről és „egy esztendőnél” tovább hagyta őt a tisztítóhelyen.

– Tévedsz – mondta a másik csodálkozva – mert alig, hogy meghaltál, siettem misézni és éppen most fejeztem be. Tetemed még ki sem hült a ravatalon.

Akkor az elhunyt, mintha mély álomból ébredt volna, felkiáltott: „Oh jaj! milyen félelmetesek a tisztítóhely kínjai. *Egyetlen óra hosszabbnak tűnt fel, mint egy egész esztendő!* Áldott legyen az Isten, aki úgy megrövidítette szenvedéseimet és ezer hála neked, testvérem, az irántam tanúsított szeretetedért. Most felszállók az égbe, ahol kérni fogom a jóságos Istent, hogy egyesítsen minket a mennyországban is úgy, ahogy egyesített az életben.”

* * *

A Purgatórium objektív, azaz reális időtartama órákossza és évszázadok között változik. Az idevágó kinyilatkoztatásokból kitűnik, hogy egyesek csak pár órát vagy napot töltöttek ott, míg mások évekig és évszázadokig maradnak, sőt vannak olyanok is, akik az utolsó ítélet napjáig fognak gyötrődni.

III. Ince pápa egyike volt a legnagyobb egyházfejedelmeknek, akik valaha Szent Péter trónján ültek. Kiváló buzgóságot fejtett ki Isten dicsősége és a lelkek üdvössége érdekében és csodálatos tetteket vitt véghez. Összehívta a lateráni zsinatot, sokat fáradozott az Egyház megreformálásában. Keresztelő Szent János nyíltságával szembe mert helyezkedni az európai udvarok visszaéléseivel és közben nem mulasztotta el figyelmét Kelet felé is irányítani. Halála után lángoktól körülvéve megjelent Szent Ludgardának és elmondta neki, hogy egy pár hibája miatt az utolsó ítélet napjáig kell a purgatórium lángjai közt maradnia. – Bellarmin kardinális gyakran mondogatta, hogy valahányszor erre az esetre gondolt, mindannyiszor megborzadt és üdvös tanulságot vont le belőle. „Ha egy ilyen pápa, aki pedig minden tekintetben méltó a dicséretre, és akit méltán szentéletűnek tartunk, egészen a világ végéig

szenvedi a tisztítóhely legborzalmasabb kínjait, mi lesz a közönséges hívőkkel? Ki az, aki erre a gondolatra tetőtől talpig ne reszketne és nem igyekeznék felkutatni szívének legtítkosabb rejtekét is, hogy onnan még az árnyékát is kitörölje a legcsekélyebb hibáknak?

* * *

Szent Perpetua életrajzában, amelyet nagyjából ő maga írt meg a börtönben és amelyben a tisztítóhelyre vonatkozólag a protestánsok felfogásával szemben fényes tanúbizonyságot tesz az 5-ik századbeli Egyház hite mellett – azt olvassuk, hogy egyszer kis öccsét, Dinokratest – aki az arcán támadt rák következtében hét éves korában meghalt – látta a tisztítóhely sötét börtönében sínylődni. Állítása szerint a gyermek hosszú időt töltött ott, mert Perpetua elfelejtett érte imádkozni. Fontoljuk meg ezt az esetet. Még alig hét esztendő gyermekről van szó, akit szentül neveltek s aki az arcán rák következtében – amely még hozzátartozói előtt is utálatossá tette – hosszú vezeklésnek volt alávetve már a földön és mégis a kemény ítélet súlya alatt nyögött mindaddig, míg nővére buzgó imáival ki nem szabadította. Azt is elgondolhatjuk, hogy szörnyű kínokat állott ki, hiszen állandó sötétségben tartózkodott, ahol szomjúság gyötörte és arcát ott is kínozták a rák, amiben elpusztult. Mellette ugyan volt egy friss vízzel telt edény, de az is magasabb volt, mint ő és hiába erőlködött felkapaszkodni, hogy szomjúságát csillapítsa, kicsi termete megakadályozta abban.

Midőn Szent Ágoston anyjának, Szent Mónikának halála után húsz évvel megírta vallomásait, könyörögve kéri olvasóit, hogy imádkozzanak anyja lelkéért, ő maga pedig olyan megható könyörgést küld Isten trónja elé, hogy könnyeket sajtolt a szemükből. („Vallomások” 9. k., 9. és köv. fej.) – Húsz év eltelte után tehát a nagy egyházatya még mindig attól tartott, hogy szent szülője még a tisztító tűzben tartózkodik. Milyen lecke ez a mi számunkra, akik olyan könnyen megfélemlünk elhunytainkról és olyan keveset félünk Isten szigorú ítéletétől!

* * *

A jámbor Matild grófnő annyira át volt hatva az ilyen szent érzelmektől, hogy férje halála után *egy millió szentmisét* mondatott érte és azonfelül sokat imádkozott, sanyargatta magát és bőséges alamizsnában részesítette a szegényeket és a zárdákat.

* * *

Boldog Hugó életrajzában olvassuk, hogy egy szerzetes ötven évi tisztító tűzre lett ítélve és negyven év eltelte után Isten megengedte neki, hogy valakinek megjelenjék és imákat kérjen. Maggiolónál pedig azt találjuk („Dierum canicularium” I. 2. párbeszéd), hogy egy elhunyt iszonyú zajjal sétált föl-alá egy kastélyban és harsányan kiáltotta, hogy ezer esztendei purgatóriumra van ítélve.

* * *

A jezsuiták 1597-ivi évkönyvében bizonyos Finetti Celso ifjú nevével találkozunk, aki mintaképe volt az erénynek s akinek a halálos ágyon megjelent maga a Szentséges Szűzanya. Feljegyezték róla azt is, hogy a Szent Szűz úgy neki, mint egy másik társának megígérte a bekövetkezendő haláluk pontos idejét. Nos, ezt az ifjút Isten négy évi purgatóriumra ítélte. – Egy másikat, aki szintén az erény magas fokán állott, tizennégy évi tisztító tűzzel sújtott. Pedig a Jézus társaságban – és általában minden szerzetes rendben – az imák, szentmisék és

szentáldozások, rózsafüzérek, zsolozsma és önmegtagadások végtelen hosszú láncolatát ajánlják fel Istennek az elhunyt rendtársak lelki üdvéért...

* * *

Rossignoli atya a fentemlített könyvében meséli, hogy egy festőművész fiatalabb éveiben áldozatul esett a rossz példának és miután egy úr is erősen befolyásolta, egy félig meztelen képet festett. Később azonban nagyon megbánta tettét, amellyel sok léleknek botrányt okozott, és hibáját azzal igyekezett jóvátenni, hogy azontúl kizárólag szent tárgyú és áhítatra indító képeket festett. Utolsó munkáját, egy hatalmas festményt a karmeliták templomának ajándékozta azzal a kikötéssel, hogy halála után a szerzetesek szentmiséket mondjanak érte. Ugy is történt. Nemsokára a megfeszített Üdvözítőt csókolva és bizalommal telve Isten iránt, aki végtelen irgalmasságával szívesen megbocsát a Hozzá visszatérőnek, csendesen visszaadta lelkét Teremtőjének. Mindenki abban a reményben ringatta magát, hogy az elhunyt azonnal elnyerte az örök dicsőséget, hiszen élete az utolsó években valóban példás és mintaszerű volt. De mennyire mások az Isten ítéletei! Temetése után néhány nappal lángoktól körülvéve megjelent egyik szerzetesnek, aki a zsolozsma után még a templomban maradt. A megrémült karmelita kérdezte, vajon ő-e az a jámbor festőművész, aki nemrég meghalt, és miért szenved olyan rettentő kínokat? Akkor a szerencsétlen nagyot sóhajtva elmondta, hogy nagyon sok lélek, akiket ifjúkori képével megbotránkoztatott, ellene tanúskodott Isten ítélőszéke előtt és ezért őt Isten kimondhatatlan kínokra ítélte a tisztítóútzben mindaddig, míg azt a képet meg nem semmisítik. – Azután könyörögve kérte a szerzetest, hogy menjen el a kép tulajdonosához, bírja rá, hogy vesse a tűzbe és egyúttal adja tudtul neki, hogy büntetésül azért, mert őt a kép megfestésére csábította, Isten rövid időn belül halállal fogja sújtani mindkét fiát. – A szerzetes sietett a kérésnek eleget tenni és bár az az úr azonnal elégette a képet, egy rövid hónap leforgása alatt mind a két fiát a temetőbe kísérte. Azután magába szállt és hátralevő napjait bűnbánattal töltötte el, hogy a kép megrendelésével és megőrzésével elkövetett bűnéért Isten haragját kiengesztelje.

Ezek után legyen szabad egy kicsit kitérnem. Ha az a festőművész és a kép megrendelője olyan szigorú büntetésben részesültek, mi lesz akkor a modern kor festőivel, akik nemcsak a profán, hanem még a templomi képeken is csupa meztelenségre törekszenek? Egyetlen kifogásnak a művészetet hozzák fel. De tudtommal a művészet azért van, hogy az embert tökéletesítse és finomítsa, nem pedig, hogy megrontsa és szenvedélyei felkorbácsolásával a bűnre ingerelje. Azt mondják: „A művészet a művészetért van.” De ez értelmetlen frázis éppen úgy, mintha azt mondanák, hogy a háború a háborúért, az evés az evésért van. Mert a művészet az erényért van, hogy az embert nemesítse – tehát nem lehet végcélja önmagának – valamint a háborút is a béke megteremtéséért indítják és eszünk, hogy az életünket fenntartsuk. A művészetnek tehát tisztelnie kell az emberi szeméremérzést és nem szabad semmiféle meztelenség kedvéért lealacsonyodnia. Bizonyos képek és szobrok meg volnának engedve, ha az ember még az eredeti ártatlan, a rosszra hajló természet nélküli állapotában volna, azonban a bukás után, azután, hogy Isten ősszüleinket önkezével öltöztette fel, megszűnt azoknak létjogosultsága. Térjen tehát vissza a művészet az első századok puritán egyszerűségéhez, térjen ismét rá Giotto, Boldog Angelikus és más híresebbnél híresebb festők nyomdokaira, akik egy és ugyanazon időben gyönyörködtetni és nemes érzelmekre gerjeszteni tudták az emberek szívét anélkül, hogy alkalmat adtak volna a legcsekélyebb megbotránkozásra. De azt mondhatná valaki, hogy abban a korban az emberek naivabbak voltak, ellenben napjainkban sokkal intelligensebbek és jobban tudnak szenvedélyeik fölé emelkedni. Mese beszéd! Az emberi természet épen olyan romlott a mi korunkban, mint akkor volt, és ma is – ha meztelen képet szemlél – tüzet fog, akárcsak a szalmaszál. Számúzni kell tehát minden meztelenséget a profán, de főleg a templomi képekről. Ne lássunk többé

meztelen vagy félmeztelen angyalokat, ne lássunk többé csupasznyakú vagy csupasz mellű szobrokat!

A művészet, amely korunkban a sátán unokájává szegődött, legyen ismét Isten unokájává – amint Dante mondja. – De mi köze mindennek a bocsánatos bűnhöz? Mindenesetre sok köze van. Vagy falán elfelejtettük, hogy jómagunk is nem egy bocsánatos vagy halálos bűnünket annak köszönhetjük, hogy szemérmetlen képeket szemléltünk? Elfelejtettük, hogy amikor a város utcáin sétálunk és szinte akaratlanul szemérmetlen szobrokat, meztelen képeket, pornografikus illusztrációkat látunk újságokban, kirakatokban, kávéházak asztalán, mulatóhelyeken és falragaszokon, hogy akkor érezzük, mint ébrednek bennünk egy-egy elcsendesedett szenvedély vagy emlék, amely azután felkavarja képzeletünket? Hiszen igaz, hogy aliud sensus, aliud consensus, más az érzés és más a beleegyezés, mert elvégre lehet az ember kísértésben anélkül, hogy a legcsekélyebb bűnt is elkövesse – ha idejében ellenállunk és Isten segítségét kérjük. Viszont az is bizonyos, hogy az alkalom gyakran szüli a tolvajt és amikor hazatérünk és lelkiismeretünket megvizsgáljuk, sírva és jajgatva kell felkiáltanunk: *Oculus meus depredatus est animam meam!* a szemem csapdába ejtette lelkemet! És bár úgy lenne, hogy ilyenkor csak bocsánatos bűnünket kellene megsiratnunk!

Mindezt pedig elkerülhetjük, ha vigyázunk magunkra, különösen a szemünkre, a lélek ablakára, amelyen keresztül a bűn behatol a lélekbe; továbbá ha a prófétával kérjük az Urat: „*Averte oculos meos, ne videant vanitatem* – fordítsd el szemeimet, hogy ne lássanak hiúságot.” (Zsolt 118,37) Azután minden erőnkől azon legyünk, hogy a pogány szellemet kiküszöböljük úgy a szépirodalom és zene, mint a festészet és szobrászatból. A művészet elsődleges feladata, hogy az erényhez vezessen, az igazságot keresse, amelyet körülöveznek a szépség sugarai. A reneszánsz előtt – leszámítva a kevés eltéréseket – a művészet valóban ezt a nemes célt szolgálta. Azonban az úgynevezett újjászületés nem csinált egyebet, mint hogy belevitte a szépirodalomba és a művészetbe a pogány irányzatot s ezáltal lealacsonyította és elcsúfította. Mindenki ismeri Aretin botrányos életét és mégis – a jóérettől indítatva – szigorú és kemény levelet írt Michelangelónak és szemére vetette a Sixtina kápolnában festett meztelenségeket. Rosa Szalvátor pedig, aki szintén nagyon távol állott az erényes és istenes élettől, maró gúnnyal ostromozta azon művészeket, akik a templomokban meztelen vagy félmeztelen angyalokat és szenteket merészelték festeni. Oh! bár visszhangra találnának szavaim minden emberi szívben! Bár törre változnék a tollam, hogy halántékon sebezze a pornográfiát, amely annyi botrányt és bűnt okoz! Szeretem a művészetet és óhajtom annak haladását, de elítélem lealacsonyítóit! Szeretem a szépirodalmat, festészetet, szobrászatot és zenét, de utálok a velük való visszaélést! Szeretem Dantéval a művészetet, Istennek unokáját, de borzadok tőle, amikor a sátán unokájává, sőt leányává és az erkölcsi romlás eszközévé fajul!

9. fejezet

A szerzetesek szigorú purgatóriuma. – Egy csipkelődő szó. – A hanyag keresztvetés. – Apró zúgolódások. – Szegény apát! – A templomban kitöltött büntetés. – A tüzes ágy. – Lenszálak és kenyérmorzsák

Minden keresztény hívőnek elsődleges kötelessége, hogy a bocsánatos bűnt kerülje, elsősorban azért, mert azzal megbántja a jóságos Istent, másodsorban pedig azért, mert a másvilágon szigorúan bünhődik érte. Ezen kötelesség azonban sokkal nagyobb mértékben érinti azokat, akik a szent fogadalmak által Isten szolgálatára szentelték magukat a szerzetben. Ezek ugyanis kötelezik magukat arra, hogy a tökéletességre töreksszenek és ennek következtében sokkal több kegyelemben részesülnek; viszont ezzel szemben egykor sokkal

szigorúbb számadást is kell adniok Istennek cselekedeteikről. Isten előtt sokkal visszatetszőbb a szerzetes bocsánatos bűne, mint a világi emberé, aki a világ csábítása és szennye között él. A szabályok áthágása, az apró zúgolódások rendtársak és előljárók ellen, a fogadalmak, különösen pedig a szegénység be nem tartása – habár kicsi mértékben is – továbbá a csipkelődés és szeretetlenség mind olyan dolgok, amelyek szigorú büntetést vonnak maguk után. Egy a tisztítóházban szenvedő lélek egyszer ezeket mondotta egy belgiumi szerzetesnőnek: „Leányom, úgy élj, mint egy szent, mert a szerzeteseknek fenntartott purgatórium félelmetes!”

* * *

Alacoque Szent Margitnak, mialatt három kevéssel azelőtt elköltözött lélekért imádkozott, amelyek közül kettő szerzetbeli volt, egy pedig világi, megjelent az Úr és barátságosan kérdezte: – „A három közül melyiket akarod, hogy kiszabadítsam?” – „Uram – válaszolt a szent nővér – méltóztassál Te megejteni a választást úgy, ahogy szent dicsőségednek jobban megfelel.” Akkor az Úr kiszabadította a világi elhunytat és azt mondotta, hogy vajmi kevés szájalmat érez a szerzetesek iránt, akiknek annyi kegyelmi eszközt bocsát rendelkezésükre, akiknek annyi alkalmuk van maguknak kiérdemelni a mennyországot és a szabályok tökéletes betartásával büntetésüket már a földön leróni.

Ugyancsak ennek a szentnek megjelent egy vizitációs nővér, hogy imákat kérjen tőle, és szomorúan panaszkodott neki azon könnyelműsége miatt, mellyel életében bizonyos szabályok és a napirend alól felmenttette magát.

* * *

Bertrando Szent Lajos, midőn egy éjjel a templomban egyedül imádkozott, lángoktól körülvevett szerzetest látott, aki lábaihoz borulva könyörgött, hogy bocsássa meg neki azt az egyetlen csipkelődő szót, amit még életében – sok évvel azelőtt – mondott róla. Amiatt az egyetlen szó miatt kellett neki a tisztítóhelyen szenvedni, amiért is arra kérte, hogy mondjon érte egy szentmisét, mert azáltal megszabadul kínjaitól és bemehet az örök boldogságba. Szent Lajos sietett eleget tenni az elhunyt kérésének és a következő éjjel ismét látta, amint fénylő arccal és dicsőséggel szállott fel a mennyországba. Ez a történet az Evangélium szavait juttatja eszünkbe: „Aki pedig testvérének azt mondja: bolond, a tűzre vettetik, reus erit gehennae ignis.”

* * *

Pamplonai Franciska nővér látott a tisztítóhelyen egy szegény papot, akinek az ujjait utálatos sebek borították, amiért a keresztvetést szórakozottan és a kellő komolyság hiányában végezte.

* * *

Pater Nieremberg jezsuitának, aki nagy tisztelője volt a szenvedő lelkeknek, mialatt egy éjjel a madridi kollégium templomában értük imádkozott, megjelent egyik nemrég elhunyt rendtársa – aki hosszú éveken keresztül a teológiát adta elő – iszonyú kínok közt fetrengve, amiért *olykor szeretetlenül beszélt felebarátjáról*. Nyelvét szüntelenül egy izzó vas égette, amiért rosszra használta azt. A Boldogságos Szent Szűz iránti tisztelete miatt engedélyt kapott, hogy Nieremberg atyának megjelenhessék és imáit kérje.

* * *

Egy másik szerzetesnek, bizonyos Germanusnak – aki egy bencés monostor apátja volt – szintén az volt életében egyetlen hibája, hogy néha *szeretetlenül bánt felebarátjával*. Szigorúságával annyira ment, hogy szinte erőszakkal akart szenteket faragni alattvalóiból. Ebből azután az következett, hogy a gyenge lelkeket inkább elriasztotta a tökéletességtől, semmint közelebb vitte volna ahhoz. Fiatalon halt meg és hosszú tisztítóüzre lett ítélve vakbuzgósága és nyers modora miatt. Szerencséje volt, hogy gyónó gyermeke, Szent Luidgarda imádkozott, sanyargatta magát és számtalan önmegtagadást ajánlott fel érte, hogy kínjaitól megszabadítsa. Ez ugyan sokáig nem sikerült, de azután, hogy a hősiességű szűz önmagát ajánlotta fel Istennek engesztelő áldozatul, az Üdvözítő Jézus irgalomra hajlott és a szerencsétlen apátot kiszabadította kínzó rabságából. Akkor fényes arccal megjelent Luidgardának, megköszönte önfeláldozó szeretetét és azt mondta, hogy az ő imái nélkül még tizenegy évig kellett volna a purgatóriumban szenvednie. Amikor ezt a történetet olvassuk, önkéntelenül ajkunkra tódul egyik szentnek mondása: „Jobb leszámolni Istennek túlságos elnézésről felebarátunk irányában, mint túlságos szigorúságról.” – És valóban, ha a szentek életét forgatjuk, azt találjuk, hogy azok mindig kíméletlenül szigorúak voltak önmagukhoz és túlon túl irgalmasak és jóságosak másokhoz.

* * *

Boldog István, ferencrendi szerzetes, aki minden éjjel néhány órát a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt szokott tölteni, egyik alkalommal egy szerzetest látott ülni a padban, aki a csuklyával eltakarta arcát. Csodálkozva közeledett feléje és megkérdezte, mit csinál ott olyan szokatlan időben, amikor a többi testvér alszik. Mire amaz szomorú hangon felelte: „Én szerzetes vagyok, aki ebben a kolostorban haltam meg és az isteni igazságosság arra ítélte, hogy itt a padban töltsék ki büntetésemet, ahol annyi hibát követtem el a zsolozsma elmondásában.” Akkor István atya elmondott érte néhány imát, miközben feltűnt neki, hogy az a lélek nagy megkönnyebbülést érez. Azután még sok éjjelen keresztül megjelent, míg egy alkalommal, miután István atya elmondta a De profundist, mély és meglegedett sóhajtással elhagyta a padot annak jeléül, hogy szenvedései véget értek. (Cron. Frat. Min. lib. 4, cap. 30.)

* * *

Alacoque Szent Margit a következő jelenésről számol be. „Egyszer álmomban egy rég meghalt szerzetesnőt láttam, aki elmondta nekem, hogy milyen rettentő kínokat szenved a tisztítóhelyen. Ezenfelül Isten még más kimondhatatlan büntetést mért rá azzal, hogy megmutatta neki egyik elkárhozott rokonát. Erre én felébredtem s olyan nagy bánat töltötte el szívemet és olyan hatalmas fájdalmakat éreztem, hogy azt kellett hinnem, hogy az a lélek rám rakta összes kínjait. A testem is annyira el volt bágyadva, hogy alig tudtam némileg mozdulni. Mivel azonban az álmoknak nem kell hitelt adni, keveset törődtem az esettel. De az a lélek nem hagyott nyugton és oly fokozott mértékben nehezedett rám, hogy pihenni sem voltam képes, miközben állandóan kérve-kért: – „Imádkozzál értem, ajánld fel Istennek szenvedéseidet egyesítve Jézus érdemeivel s ezáltal enyhítsd kínjaimat. Add nekem minden jótetted érdemét május elsejéig és ezen nap pedig ajánld fel értem szentáldozásodat.” Elöljáróm engedélyével ezt meg is tettem, kínjaim azonban nap-nap után olyannyira fokozódtak, hogy már semmiben sem találtam megkönnyebbülést. Akkor előljáróm rám parancsolt, hogy feküdjek le és pihenjek. De alig helyezkedtem el ágyamon, már is ott termett a szerencsétlen és mondta: – „Íme, milyen kényelmes helyed van neked, ellenben nézd, milyen tüzes ágyban fekszem én, ahol kimondhatatlanul szenvedek.” És megmutatta a

lángoktól elborított ágját, hogy még most is reszketek, valahányszor rá gondolok. Felső felületén csupa kampósszeg állt ki, amelyek belefűrdtek eleven húsába. Ezeket *a szabályok betartásában tanúsított hanyagsága és az Isten kegyelmével szembeni hűtlensége miatt szenvedte*. – „Szívemet – mondta – tüzes vasfésűkkel szaggatják, és ez a legfájdalmasabb büntetésem amiatt, mert előljáróim rendeletei ellen *zúgolódó és helytelenítő gondolatokat* tápláltam magamban. Íme nézd meg a számat, telve van utálatos sebhelyekkel és a férgek szüntelenül rágják nyelvemet, mert *szeretetlen szavakat használtam és mert a hallgatási idő csendjét többször megszegtem*. Oh! hogy szeretném, ha az Istennek szentelt összes lelkek láthatnának ebben a szörnyű állapotban! Ha kínjaimat meg tudnám mutatni nekik és azokat, amelyeket a hivatásukban hanyag embereknek készítettek, bizonyára nagyobb buzgalommal látnának a szabályok pontos betartásához és őrizkednének azoktól a hibáktól, amelyek nekem olyan félelmetes gyötrelmeket okoznak.” – Mindez sírásra készítetett engem, és a nővérek azt gondolva, hogy rosszul érzem magam, mindenféle csillapítószerrekről gondoskodtak, mire az a lélek így folytatta: – „Lám, hogy szorgoskodnak fájdalmaid enyhítésén! Bezzeg senkinek sem jut eszébe, hogy az enyémeiken könnyítsen. Jaj! – Pedig ha az egész zárda csak egyetlen napig szigorúan és pontosan betartaná a szilenciumot az én kedvemért, attól meggyógyulna a sebektől eltorzított szám. És ha egy másik napon a szeretetben gyakorolnák magukat anélkül, hogy a legkisebb bűnt elkövetnék, az meggyógyítaná férges nyelvemet. Egy harmadik nap pedig, amikor a legcsekélyebb zúgolódás vagy kritizálás sem történne a felebarát ellen, gyógyírt adna széttépett szívemnek!” – Később, amikor felajánlottam érte a kért szentáldozást, más valaki pedig egy szentmisét szolgáltatott az Üdvözítő kínszenvedésének tiszteletére, ismét megjelent, és azt mondta, hogy fájdalmai tetemesen megenyhültek, mindazonáltal még sokáig kell neki a Purgatóriumban maradnia, hogy mindazon büntetéseket lerója, amelyek *az isteni szolgálatban hanyag lelkeknek vannak kiszabva*.”

Ez a történet elég alkalmas arra, hogy ránk ijesszen! Micsoda rettentő kínokat szenvedhetett ezen lélek csupán csekély bocsánatos bűnök miatt! És tegyük hozzá még azt is, hogy egy olyan szeráfikus, Istennek kedves lélek, mint Alacoque Margit, nem volt képes minden sanyargatásai és szentáldozásai mellett őt kiszabadítani: Mi lesz akkor velünk, akik olyan tökéletlenek, lagymatagok vagyunk és annyira ragaszkodunk a földhöz?

* * *

Ugyancsak Szent Margit lelkiatyjának, a tiszteletreméltó Pater Colombiere-nek az isteni szeretet gyakorlásában elkövetett néhány hanyagsága miatt addig kellett a Purgatóriumban maradnia, míg holttestét el nem temették.

Mindenki tudja, milyen rendkívül nagy volt a buzgalma Szent. Teréz első társainak, azon választott lelkeknek, akiket a szent maga mellé vett, hogy a karmelita rendet megreformálja. És mégis, dacára a nagy életszentségüknek, alig egynéhányan kerültek ki a tisztítóhelyet. Sőt a számtalan látomásban, amelyekben Szent Teréz részesült s amelyekből gyakran megtudta az egyes lelkek jövőendő sorsát is, csupán csak hármat látott azonnal a mennyországba felszállani. – Csak azt az egyet jegyzem meg – mondja, – hogy azon sok-sok választott lélek közül, amelyeket az életben megismertem, csak hármat láttam egyenesen felszállani az égbe a nélkül, hogy a tisztítóűzön keresztülmentek volna: egy szerzetesét, akiről ebben a könyvben beszéltem, azután Alkantarai Péter atyáét és az említett dominikánus atyáét.” (Az ő gyóntatója, Ibanez Péter.) Pedig ha valaha, akkor bizonyára Szent Terézia idejében nagyon sok kiváló szent élt a földön, amint azt az ő életrajzában és Mella Kamil jezsuita atyának róla írt kitűnő jellemrajzában olvashatjuk.¹⁶

¹⁶ „Potentes autem potenter formentia patientur. – A hatalmasok pedig (vagyis akik nagyobb kegyelmeket nyertek Istentől) hatalmasan fognak szenvedni kínokat.” – (Bölcs 6,7)

* * *

A szegénységi fogadalom rovására elkövetett hibák különösen súlyos büntetés alá esnek a Purgatóriumban. Hivatkozom ama szerzetes esetére, aki csak azért került oda, mert mint szakács egy pár darab fát fölöslegesen elpazarolt. – Szent Gertrud egyszer látta az ördögöt, amint határtalan örömmel és gyorsasággal szedte össze az elhullatott lencsészeket és ebből megértette, hogy azok mint hibák a szegénységi fogadalom ellen Isten ítélőszéke elé kerülnek és hogy azokért bűnhődni fog a Purgatóriumban. – Szent Alfonz meséli, hogy egy szerzetesnek az volt a rossz szokása, hogy a kenyérmorzskákat szabályellenesen a földre szórta. Mikor azután halálán volt, látta a csúfképű ördögöt, amint egy morzsával telített hatalmas zsákot mutatott neki és kárörvendve nevetett, mintha csak mondani akarta volna: – „Rövidesen találkozunk Isten ítélőszéke előtt, ahol ez a sok morzsa ugyanannyi fadarabbá változik, hogy azokkal alád tüzeljenek a Purgatóriumban.” Ennek az esetnek jó következménye lett, hogy a zárdában lakó szerzetesek üdvösségesen felbuzdultak a szent szegénység szigorú betartásában. Valamennyien átvizsgálták cellájuk legtitkosabb zugát is és minden fölösleges dolgot összeszedtek és átadták az előljárónak.

Nem szabad csodálkoznunk a szigorúságon, amit Isten a szerzetesekkel szemben tanúsít. Mert nekik sokkal több kegyelmet juttatott, mint a világi embereknek, tehát jogában áll tőlük többet is követelni. Jusson eszünkbe a talentumokról szóló példabeszéd, amelyben képletesen szó esik a sok ajándékról és kegyelemről, amiket Isten minden embernek megad, hogy azokkal lelki üdvösségét munkálja. Maguk a szenvedő lelkek, bár érzik önmagukra nehezedni a szigorú Isteni ítélet súlyát, mégis szünet nélkül ismétlik a lángtenger közepette: „Justus es Domine, et rectum judicium tuum – Igaz vagy Uram! és igaz a te ítéleted.” (Zsolt 118,137)

* * *

A világi emberek pedig, akik ezen sorokat olvassák, ne legyenek bizalmatlanok az isteni jósággal és irgalommal szemben. Gondoljanak arra, hogy egyrészt a bűnnel – habár csekély is – mindig egy végtelen fenséget bántunk meg, másrészt a büntetés – bár szigorú és kíméletlen – nem örök időre szól, hanem csak ideigtartó; végül pedig gondolják meg azt is, hogy a mennyországban ránk váró dicsőség oly nagy, hogy annak elnyerése végett sohasem szenvedhetünk eleget.

Isten mindig változatlanul jóságos atya, aki szeretettel zárja karjaiba visszatérő tékozló fiát, aki örömmel fogadja a Magdolnák és a megtérő latrok bűnbánó könnyeit és kegyelmének olyan bőségével árasztja el őket, hogy az életszentség legmagasabb fokára emelkednek. Faber egyik könyvében olvastam Aranyszájú Szent János azon véleményét, miszerint Kain valószínűleg bűnbánatot tartott és üdvözült. Ez a nézet – amely mindenestre megcáfolhatatlanul szól Isten végtelen irgalmassága mellett – nagy örömmel töltötte el lelkemet, mert újabb buzdító okot találtam a legmegrögzöttebb bűnösök számára is, hogy ismét visszatérjenek a helyes útra. Egyiptomi Mária, Taidés, Pelágia, Ágoston, Kortonai Margit és annyi sokan mások teljesen a bűn rabjai voltak és mégis a jóságos Istentől bocsánatot nyertek és oly bőséges kegyelmekben részesültek, hogy kiváló szentekké küzdötték fel magukat. Jézus Krisztus még mindig a jó pásztor, aki hegyen-völgyön és szakadékokon nyomon követi az eltévedt juhokat, hogy az akolba visszaterelje. És ott van a Boldogságos Szent Szűz, aki mindig irgalmas anyja marad a bűnösnek, üdvössége a testi és lelki betegeknek, biztos menedéke a szenvedőknek és az erős kísértésben küzdőknek.

Félre tehát mindenféle bizalmatlansággal! Ehelyett inkább utáljuk meg a bűnt és akkor biztosak lehetünk arról, hogy Isten éreztetni fogja végtelen nagy jóságát, – és gyengeségeinket, gyarlóságainkat el fogja nézni. Ha egy lélek igazán és komolyan

elhatározza, hogy Istent szeretni fogja és a bűnt elkerüli, kimondhatatlanul megengeszteli szentséges Szívét és minden kívánható kegyelmet megnyerhet tőle.

10. fejezet

A leggyakoribb bocsánatos bűnök. – A hazugság. – A zúgolódás. – Szent Ágoston apostoli szilárdsága. – A lelki száraz-betegség

Egyik leggyakoribb bocsánatos bűn a hazugság. Ha el akarjuk kerülni a szidást, hogy ártatlanoknak tűnjünk fel, jó hírnevünket megmentjük, önszeretetünket kielégítjük, egyszerűen letagadjuk az igazságot, nagyítjuk azt vagy fogyatékosan adjuk elő. Pedig hazudni tilos minden körülmény között, még akkor is, ha azáltal életünket menthetnők meg, ha felebarátunknak nagy hasznot hajtanánk vagy tőle szerencsétlenséget háríthatnánk el. A szólás képességét azért kaptuk, hogy azáltal a lélek benső érzelmeit és gondolatait kifejezzük, nem pedig azért, hogy eltitkoljuk. Szent Ágoston külön könyvet írt a végett, hogy a keresztényeket a hazugság bűnétől visszatartsa.

Isten, aki maga az igazság, utálja és gyűlöli az emberben ezt a hibát és szigorúan bünteti. „Os bilingue detestor – A kétnyelvű szájam utálok” – mondja. (Péld 8,13) És azt tanácsolja: „Ante omnia opera verbum verax praecedat te – Minden cselekedet előtt igaz ige járjon előtted.” (Sir 37, 20)

A hét dolog között, amit Isten utál, ott találjuk a „linguam mendacem”, a hazug nyelvet is. Maga Jézus Krisztus is utasítást adott nyelvünk használatára: „Sit autem sermo vester: est, est, non, non. Legyen pedig a ti beszédetek: igen, igen, nem, nem, vagyis legyen a valóságnak megfelelő, egyszerű, minden tettetés, hamisság és nagyítás nélkül. Avellinói Szent András ügyvéd volt. Egyszer a tárgyalás folyamán kicsúszott a szájából egy hazugság. Később magába szállt és olyan nagy fájdalmat érzett hazugsága miatt, hogy elhagyva a világot Istennek szentelte magát és az életszentség magas fokára emelkedett. Ugyanezt a fájdalmat kellene éreznünk nekünk is és utálnunk ezt a hibát, amit oly könnyedén követünk el. Tegyük magunkévá Jób elhatározását: „Donec superest halitus in me... lingua mea non meditabitur mendacium – Valamíg lélekzet vagyok bennem... nyelvem nem forgat hazugságot.” (Jób 27,3)

Miután a jámbor lelkekhez intézem szavaimat, akik a kimondott és tudatos hazugságot utálják, megemlítem egyben az igazság elleni bűn leggyakoribb módját is, azaz a dolgok nagyítását a végből, hogy csodáló szavakat váltsanak ki a hallgatóság köréből. Pedig az igazság mindig egy és ugyanaz, amelyhez sem hozzátenni, sem abból elvenni nem lehet, tehát mindaz, amit hozzátoldunk, vagy elhallgatunk, hamisság és bűn.

A hazug emberre nagyon szigorú büntetés vár a Purgatóriumban. Mennyien jelentek már meg összeégetett nyelvvel, mert hazudtak! Gyermekkoromban gyakran hallottam ismételni: „Ne szólj hazugságot, mert minden egyes hazugságért hét esztendeig kell a tisztító tűzben szenvedni!” Azt ugyan senki sem tudhatja, hogy milyen hosszú a büntetés, hiszen az minden egyes esetben változik a bűn nagysága és a bűnös ember gonoszsága szerint, de annyit megállapíthatunk, hogy az Örök Igazság gyűlöli a bűnt és szigorú elégtételt vesz magának. Ezért sok szent inkább a halált választotta, mint a legcsekélyebb hazugságot. Isten a hazugságot sokszor a földön is büntette. Elizeus szolgáját, Giezit poklossággal sújtotta, mert letagadta ura előtt a sziriai Námántól kapott ajándékokat. Ananiás és Szafira halva rogytak össze, amiért az apostolok fejedelmének hazudtak.

Egy másik nagyon gyakori hiba a zúgolódás előljárók és felebarát ellen. Itt nem a rágalomról szólok, amely tönkreteszi másnak legnagyobb kincsét, a jó hírnevét és becsületét, hanem azokról az apró kifogásokról, gúnyolódó és csipkelődő szavakról, a lekicsinylő

kifejezésekről, amelyek semmi esetre sem alkalmasak arra, hogy a távollevők jó hírnevének javára szolgáljanak. Már pedig ha valaki a tökéletesség felé akar haladni, feltétlenül óvakodnia kell minden szótól, amely a felebaráti szeretetet a legcsekélyebb mértékben megsérti. És ne mentegessük magunkat azzal a kifogással, hogy amit másról mondunk, az fedi a valóságot, mert hiszen a megszólás és zúgolódás éppen abban áll, hogy igaz és megtörtént dolgokat és hibákat hozunk nyilvánosságra, és ha nem volna igaz, amit másokról állítunk, az már nem is megszólás, hanem rágalom lenne. A távollevőkről vagy mondjunk jót, vagy hallgassunk róluk. Ne ítéljete meg másokat – mondja az Úr az ő szent Evangéliumában – hogy meg ne ítéltesetek! Csak egyedül Istennek van joga ítélkezni, aki be tud hatolni szívünk rejtekébe és ott meglátja a rossz szándékot, nem pedig az embernek, aki csak a külső cselekedeteket látja. Akik az őszinte életszentség szilárd alapján állanak, azok kerülnek mások becsületének megsértését, és ha megszólást hallanak, határozott elszántsággal veszik védelmükbe távollevő felebarátjukat. Szent Ágoston ezt a feliratot függesztette ki ebédlőjében:

Quisquis amat dictis absentium rodere vitam,
Hanc mensam indignam noverit esse síbi.

Bárki szereti megszólítani távollevő felebarátját, tudja meg, hogy nincs helye az asztalomnál. És mert egyszer egyik vendége megszóló beszédet kezdett, a szent püspök a feliratra mutatott és ezzel a torkára forrasztotta a szót.¹⁷

A zúgolódók és megszólókra váró purgatórium hosszú és félelmetes, amint a kinyilatkoztatásból is kiténik. „E hatot gyűlöli az Úr – mondja a Bölcs – és a hetediket utálja lelke.” És vajon melyik az a hetedik, amit legjobban utál? „A hazugságokat beszélő hamis tanút és azt, aki az atyafiak közé viszálykodást hint.” (Péld 6,16) Azért vagy itt a földön bünteti őket szigorúan, mint Mózes hűgát, Máriát, akit a bátyja elleni zúgolódása miatt poklossággal sújtott és sokszor verte meg a zsidókat, amikor vezérük ellen lázongtak, vagy pedig a tisztítóhelyen, sőt a pokolban készít nekik méltó helyet a bűn nagyságának arányában. A vallásos lelkeknek tehát minden erejükkel oda kell hatniok, hogy a felebaráti szeretetben gyengédek legyenek, akárcsak a tisztaság erényében, és óvakodjanak annak megsértésétől, mert a felebaráti szeretet az a tükör, amely a legkisebb leheletre elhomályosodik, kristálytisztá víz, amely azonnal megzavarodik.

* * *

Van azután még egy lelkiállapot, amelyben a bocsánatos bűnök egymást követik – ez a lanyhaság állapota. A lanyha, se hideg se meleg lélek több bünt követ el az isteni szolgálatban, mint ahány percet átél. Az ilyeneknél a szórakozottság az imában, az unalom a vallásos gyakorlatokban, a panaszkodás az előljárók ellen, a felebarát megszólása, a hanyagság a kötelesség elvégzésben, a torkosság és türelmetlenség minden pillanatban előfordul. Ezek lelki száraz-betegségben szenvednek, amely elsorvasztja és lassan de biztosan a halálos bűn útjára tereli őket. Az effajta lelkiélet egyenesen undort keltő. Ezeknek mondja az Úr: „Scio opera tua, quia neque frigidus es, neque calidus! Utinam frigidus esses aut calidus! Sed quia tepidus es et nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. – Ismerem cselekedeteidet, hogy sem hideg nem vagy, sem meleg! Bár hideg volnál vagy meleg! De mivel langyos vagy és sem hideg, sem meleg, elkezdelek kivetni a számból!” (Jel 3,6)

¹⁷ A Bölcs is azt tanácsolja: „Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire et ori tuo facito ostia et seras. – Sövényezd be füleidet tövisekkel, ne hallgass a gonosz nyelvre és szádra csinálj ajtókat és lakatokat.” (Sir 28,28)

Az idézett sorok alapján a szentatyák azt mondják, hogy a langyos lelkek állandóan az elkárhozás veszélyében forognak – és azért minden szavukkal oda törekszenek, hogy felrázzák őket és kihúzzák megszokott bűneik fészkeiből, amelyben olyan kényelmesen nyugodtan elhelyezkedtek.

Ha netalán mi is ebben a siralmas állapotban volnánk, igyekezzünk abból mielőbb felkelni – ha kedves a lelkünk üdvössége – még mielőtt Isten büntető kezét éreznők magunkon.

11. fejezet

Öntudatos bocsánatos bűnök. – Az emberi természet gyarlóságai. – Szent Teréz és az ars-i plébános híres mondásai. – Két nemes törekvés

Most pedig a következő kérdésre akarok megfelelni: Vajon képes-e az ember minden egyes bocsánatos bűnt elkerülni? – Kétféle fogyatékoságot kell megkülönböztetnünk: A tudatos bocsánatos bűnt, amit szándékosan, gonoszságának teljes ismeretével, tudva és akarva követünk el, és az emberi természetben rejlő gyarlóságot és tökéletlenséget. Az elsőt Isten kegyelmével el tudjuk kerülni. És valóban sok olyan lélek van, akik lelkiatyjuk engedélyével egyenesen fogadalmat tesznek arra, hogy semmiféle bocsánatos bűnt tudatosan nem követnek el vagy pedig hogy elkerülik azt a bizonyos szokásos bűnüket, amire legjobban hajlanak, mint pl. a szeretetlenség vagy a mértéktelenség bűnét stb. ... Szent Teréz fogadalmat tett arra, hogy mindig és mindent a legtökéletesebben végez el, amely fogadalom természetesen magába foglalja a bűn elkerülését is. Megjegyezzük azonban, hogy mielőtt hasonló fogadalmat tennénk, mindenesetre kérjünk tanácsot lelkiatyánktól – aki jól ismeri egész bensőnket – különben a pillanatnyi felbuzdulás hatása alatt fogamzott elhatározás könnyen tévedésbe ránthat minket.

Az emberi természettel járó gyarlóságokat nem tudjuk elkerülni, hacsak egészen kiváltságos hegyelemben nem részesülünk, mint a minden összehasonlításon felül álló angyalok királynéja, a Boldogságos Szent Szűz. „Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te. – Egészen szép vagy én barátném, és szeplő nincs tebenned!” – (Én 4,7) A kisebb hibákat még az Egyház legnagyobb szentjei sem tudták elkerülni. Szent Bernát azt mondja, hogy valamint elítélendő e téren a hanyagság és nemtörődömség, úgy kifogásolandó az is, ha túlságosan félünk és rettegünk a gyarlóságoktól. „In hujusmodi quasi inevitabilibus (culpibus) et negligentia culpabilis est et timor immoderatus.” Mindenesetre ezeket is utálnunk kell, de nem szabad miattuk kedvünket veszteni, mert az Úr könnyen megbocsátja őket, ha jóakaratot tanúsítunk. „Septies cadet justus et resurget – hétszer esik el az igaz és fölkel.” – (Péld 24,16) – Szalézi Szent Ferenc azt mondja, hogy valamint észrevétlenül jönnek a mindennapi gyarló hibák, úgy észrevétlenül el is távolodnak a keresztség, az ájtatossági gyakorlatok, az isteni szeretet felindítása és a szentségek felvétele által.

Nagyon híres és közismert Szent Teréz mondása: „Bár adná a jó Isten, hogy ne az ördögtől féljünk, hanem a bocsánatos bűntől, amely többet árthat nekünk a pokol minden ördögénél.” És gyakran ismételte lelki gyermekeinek: – „Isten őrizzen minket minden öntudatos bűntől, bármilyen csekély is legyen az.”

Ars szent plébánosa egy alkalommal tévedésből egy nagy bankjegyet használt fel a lámpagyújtáshoz, amit egy úr a szegények részére adott neki. Amikor ezt egy ismerősének elmesélte, ez szomorúan kiáltott fel: – „Micsoda nagy szerencsétlenség!” – „Oh nem! – válaszolt nyugodtan Vianney – ez sokkal kisebb szerencsétlenség, mint egy bocsánatos bűn.” – Ugyanezt kellene nekünk is mondanunk, ha valami anyagi kárt szenvedünk. Mert bármilyen bajban vagy megaláztatásban van is részünk, az még mindig kisebb baj a

bocsánatos bűnnél. Megesik gyakran, hogy Isten betegséggel látogat meg minket, megfoszt egy kedves rokonunktól vagy jóbaráttól – de ez még mindig kisebb baj, mint a bocsánatos bűn. Egy bocsánatos bűn miatt sokkal jobban kellene bánkódnunk, mert azzal Istent bántottuk meg az ő örök fenségében.

Ha lassan hozzászokunk a földi bajokat és anyagi szerencsétlenségeket ilyen értelemben összehasonlítani az erkölcsi rosszal, azaz a bűnnel, akkor idővel az utóbbiról helyes nézetet alakítunk ki és be fogjuk látni, hogy kizárólag a bűn az igazi egyetlen és legnagyobb baj a világon. Viszont az Isten kegyelme a lehető legnagyobb kincse az embernek, amely többet ér a jóhírnévnél, gazdagságnál, sőt az életünkénél is. Azért az ember két legnemesebb törekvése ez legyen: kerülni a bűnt és növekedni az Isten kegyelmében – hasonlóan a felkelő naphoz, amely sietve emelkedik a delelőre. „Justorum semita, quasi lux splendens, crescit et procedit usque ad perfectum diem.”